

1931. április 16.

PETROL minden gyógyszer-drogueriában

defések

vány és két jóallatövös u. 12., I. e.

fejt köser tehén és egy tehéntől fejt Schwartz Ignác né Reg. Ferdinand

keztek. Pontos jutáderie kézimunkaelőa 20.

tt komoly munkaerőllást vállal. Levele a kiadóba.

vány és két jóallatövös u. 12., I. e.

rodahelyiség esetlegiadó. Ugyanott 2-3int kisebb irodahelyi Nicolae Jorga 3. Ge.

rdékfesztőbb olvas

császár iratai

EMBEREK AZ ÉVEKBŐL helyett 40 lej

ha

g ilyen nagylitás a piacon

olcsó könyvek

ve 68 lej

agyot irásai 34 lej

sznők 68 lej

rsch 34 lej

tók elektro-170 lej

ály bácsi 194

51 lej

denki aszso-68 lej

meghódított 68 lej

Raquin 284

68 lej

gy regényes 68 lej

ork regénye 102 lej

ország törté-102 lej

2 kötet

minden-titok 68 lej

ersek 68 lej

szekerén 68 lej

tném ha sze-68 lej

agunk sze-68 lej

tott engem 68 lej

4 oldal, 284

156 lej

ható:

yvosztályában

vagy az összeg elő

mellett szállítunk.

UJ KELETBEN

XIV. EVF. * 85.

Ciuj-Kolozsvár

aj 17 Dikó

56

400

Rámasetter Robert

Disztler 2. II. e. 8.

BUDAPEST

Állatok nem megöröszökre nem vállalkozunk

Taxa postala platite in numerar No. 224.716-929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Utr. Baron L. Pop (v. Brassai uca) 10 szám. Telefon 8-71

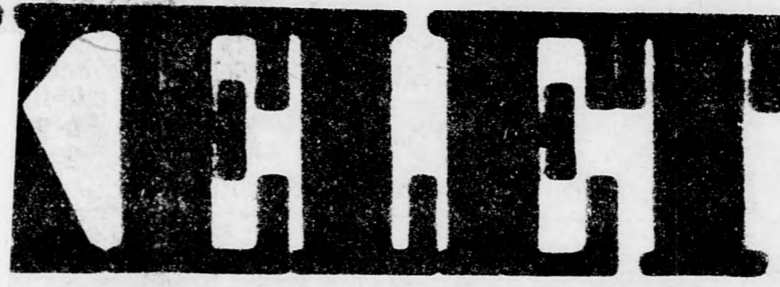
ELOFIZETESI ARAK:

Félévre 600 lej
Negyedévre 230 lej
Egy hónapra 110 lej

KÜLFÖLDI ELOFIZETESI ARAK:

Max hóra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénsum)
Egy évre 10 dollár

Hirdetések tarifa szeriaz kétetnek fel

Letelt a királyi ultimátum — a pártok nem tudtak egymásközött megegyezni

A kispártok intranzigenciáján az utolsó pillanatban megbukott a nemzeti egység kormányának gondolata

Koncentráció helyett — hivatalnok, vagy választási kormány

Hajnalig tartó királyi audienciák és Titulescu végnélküli tanácskozásai sem tudták megteremteni a pártközi békét. Külön listával indulnak a pártok a választásokba

A miniszterelnökség hivatalos kommunikében ismeri el, hogy a koncentrációs kormányt nem sikerült létrehozni

Bucuresti-Bukarest, április 16. Lapzárta után jelenti tudósítónk: A nemzeti egység kormányának gondolata megbukottnak tekinthető. A kis pártok intranzigens magatartása meghiusította a széles koncentráció létrehozását, a nemzeti parasztpárt és a liberálisok által alakított kormányforma pedig sem a királynak, sem a nagy pártoknak nem koveniált.

Titulescu éppen ezért királyi audiencia után összehívta a pártvezéreket és tisztviselőkből álló választási kormány alakítását javasolja a következő feltételek mellett: 1. Titulescu megtartja a belügyi tárcát és ő rendelkezik a külügyi és pénzügyi tárcákkal is. 2. A pártok listáikon 71 mandátumot biztosítanak Titulescunak. 3. A választások eredménye alapján megalakuló kormányban fenti tárcákat továbbra is Titulescu rendelkezésére bocsátják.

Az összes pártvezérek azonnal összehívták pártjuk vezetését, hogy az új feltételeket megtárgyalják. A kis pártok vezetői: George Bratianu, Goga és Lupu este féltíz óraker átadták Titulescunak együttes választókat, amelyben követelik, hogy a tisztviselő kormányban a belügyminiszter egy kuriai bírő legyen, a választások idejére a prefektusokat a bírői karból nevezzék ki, — követelik a hatóságok teljes semlegességét és hogy Titulescu az ő 71 emberét a saját listáján pelölje.

Titulescu ez a válasz nem elégitette ki. Ennek megfelelően mára várják egy semleges hivatalnok-kormány megalakulását, a kis pártok részvétele nélkül. A miniszterelnökség éjjel 11 óraker hivatalos kommunikét adott ki, elismerve, hogy a koncentrációs kormány gondolata meghiusult.

Bucuresti-Bukarest, április 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szerdán, a késő esti órákban, a politikai helyzet olyképpen alakult, hogy a koncentrációs kormány megalakítottnak volt tekinthető. A liberálisok és a nemzeti parasztpárt között a megegyezés már létre jött és az utolsó pillanatban hozzájárulását adta a koncentrációban való részvételhez Iorga professzor is. A liberálisok és a nemzeti parasztpárt egyetértettek egymással abban, hogy a koncentrációs kormányt csak abban az esetben alakítják meg, ha abban legalább egy kisebb csoport is résztvesz. Iorga hozzájárulásával ez a feltétel is beteljesedni látszott és a miniszterelnökségen komoly formában terjesztették a verziót, hogy miután az összes akadályokat sikerült elhárítani, a koncentrációs kormány megalakult. Ezt a hirt közölték az újságírókkal, sőt a külföldre is letáviratozták. Politikai körökben azonban semmitsem tudtak a koncentrációs kormány megalakulásáról s a hír valóban korainak is bizonyult.

Szerdán a politikai helyzet a következőképpen festett: a liberálisok és a nemzeti parasztpárt között kész volt a megegyezés, amelynek értelmében a megegyezés paritásos alapon mindkét párt száz-száz mandátumot és két-két miniszteri tárcát kapna. A pártvezérek tárcánélküli miniszterekként belépnek a kormányba, a nemzeti parasztpárt megkapja a két tárcán kívül a miniszterelnökségi adminisztrációt is. Ismeretes, hogy Maniu a legutóbbi részleges választások eredményére hivatkozva, több mandátumot kért magának, mint amennyi a liberálisoknak jutna. Duca erre ügyes taktikával kijelentette, hogy ebben az esetben döntse el külön listás választás, hogy kinek jár több mandátum. Titulescunak sehogy-

sem koveniált azonban az, hogy a koncentrációs kormányban résztvevő pártok a választásokon egymás ellen harcoljanak. Ezért kérte Maniut, hogy mondjon le követeléséről és járuljon hozzá a paritáshoz, ami a nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottságának egy viharos ülése után meg is történt.

A néppárt vezérlőbizottsága Goga elnöklete alatt szerdán este tíz óraker ülést tartott, amelyen egyhangulag visszautasították Titulescu pozícióit és elhatározták, hogy koncentrációs kormányban csakis abban az esetben vesznek részt, ha egyenlő elbánásban fognak részesülni a többi pártokkal. Lupu taktikázott és nem adott végleges választ Titulescunak, a georgisták viszont intranzigensen kitarították ama-

„Hát jól van, holnap vége lesz a komédiának!”

Utólag kiszivárgott hírek szerint, Lupu kijelentette a király előtt, hogy nem tudja elfogadni Titulescu feltételeit. Mindenesetre gondolkozási időt kért az uralkodótól, Bratianu George közben tanácskozott hiveivel, akik elhatározták, hogy még abban az esetben sem fogadják el Titulescu feltételeit, ha a koncentrációs kormány megalakulna az ő csoportjuk részvétele nélkül. Éjjel tizenkét óraker George Bratianu ismét audiencián jelent meg az uralkodó előtt, hogy tudomására hozza pártjának döntését. Ez az audiencia éjjeli 2 óraker ért véget és azon részt vett Titulescu is. Bratianu George távozása után Titulescu mintegy husz percig még az uralkodónál maradt és hajnali fél három óraker hagyta el a királyi palotát. A várakozó újságíróknak a

álláspontjuk mellett, hogy egyenlő elbánást kérnek, mert a koncentrációs kormány „nem volna egyébre jó, mint hogy váratlanul és kényelmes módon rehabilitáljon idejét mult politikai csoportokat.”

A kis pártok vezetői páncsolták el a nemzeti egységet

Amíg tehát a nagy pártok között teljes volt a megegyezés a kispártok kitarítottak intranzigens magatartásuk mellett. Fordulatot a helyzetben csupán Iorga magatartása hozott, aki táviratilag közölte Titulescunak, hogy aláveti magát a királyi parancsnak, hozzájárul a koncentrációs kormányhoz, sőt hajlandó abban tárcát is vállalni. Titulescu közölte ezt a hirt az uralkodóval, aki azonban azt óhajította, hogy a koncentrációs kormány lehetőleg magába foglalja a politikai élet összes vezető elemeit. Ezért George Bratianu és dr. Lupu újabb audienciára hívta magához a király. Délután öt óraker George Bratianu volt a királyi palotában. Az uralkodó felhívta az ifju pártvezért, hogy fogadja el Titulescu feltételeit és mérsékelje igényeit. George Bratianu azt válaszolta, hogy meg fogja beszélni a dolgot politikai barátaival és visszatér a palotába, hogy az eredményről referáljon az uralkodónak. Szerdán este kilenckor Titulescu, féltizenegykor pedig dr. Lupu járultak az uralkodó elé. Lupu audienciája fél tizenkettőig tartott. A király palotából kijövet, Lupu csak ennyit mondott az újságíróknak: —Életemben először néma maradok.

londoni követ mindössze ennyit mondott:

— Hát jól van. Holnap vége lesz a komédiának.

Lakására érve, újabb újságíró-csoport várakozott Titulescunak, aki a következő szibillikus kijelentéseket tette:

— Mondottam már, hogy a kormány már régen készen van.

— Mindenki be fog lépni? — kérdezték.

— Sokan fognak belépni. Talán még én is...

„Még mindig nincs semmi újság”

Politikai körökben általában csütörtökre várták az új kormány megalakulását. Az Universal szerint a tárgyalások szerda

este odáig jutottak, hogy már a miniszterek személyére vonatkozólag is létrejött a megállapodás. Eszerint beléptek volna a kormányba tárcánélküli miniszterekként: Jorga, Maniu és Duca, míg a többi tárcák Saveanu, Tatarescu, Mihache, Mironescu, Tilea, Ghita Pop és Lugosanu között oszlottak volna meg. Szerdáról csütörtökre virradó éjjel két óraker Vaitoiu tábornok lakásán összeültek a kis pártok vezetői: Bratianu George, Lupu, Jorga és Goga. A megbeszélés hajnali öt óráig tartott és annak eredményeképpen a kis pártok elhatározták, hogy nem vesznek részt a koncentrációs kormányban.

Ez az elhatározás volt közvetlen oka annak, hogy csütörtökön még mindig nem lehetett megalakítani a kormányt. Titulescu kénytelen volt folytatni az immár végtelenségbe nyuló tárgyalásokat és tanácskozásokat. Csütörtök délelőtt Duca-val, Franasovicival, majd Blanc Arisztiddel folytatott megbeszéléseket. Délben félkettőkor kihallgatásra ment az uralkodóhoz a londoni követ. A király ebedre is visszatartotta Titulescut, aki félénegykor hagyta el a királyi palotát és a várakozó újságíróknak csak ennyit mondott: — Nincs semmi újság.

A liberálisok szívesen látnák a hivatalnok-kormányt

Titulescu ezután felkereste Maniut, majd ismét Duca-val folytatott megbeszéléseket. Délután öt óraker újabb audiencián jelent meg az uralkodó előtt, este hat óraker pedig Maniut fogadta a király. Az audienciáról kijövet Duca a következő kijelentést tette az újságírók előtt:

— Titulescu közölte az uralkodóval, hogy nem tud nemzeti kormányt alakítani s ezért hivatalnok-kormány alakítására gondolt. Ez a kormány egyetlen feladat végrehajtására vállalkozna: levezeti a szabad választásokat, amelyek eredménye alapján fog majd a koncentrációs kormány összeállítását megteremteni. A liberális párt a maga részéről megvan elégedve ezzel a megoldással.

Duca kijelentése bombaszerűen hatott politikai körökben. Általánosságban az a vélemény, hogy a kis pártok intranzigenciája akadályozta meg az utolsó pillanatban azt, hogy a nemzeti koncentráció mégis létrejöjjön. Az uralkodó nem nézett volna jó szemmel egy olyan kormányt, amelyből a kis pártok teljesen kimaradnak, de a liberálisok és a nemzeti parasztpárt sem vették volna szívesen, hogy közös listán vegyék fel a küzdelmet a koalizált ellenzékkel szemben.

Titulescu felajánlotta a párt vezetőeknek, hogy vállaljanak tárcát a hivatalnok-kormányban

A legújabb hírek szerint Titulescu felajánlotta a pártvezéreknak, hogy vállaljanak a hivatalnok-kormányban tárcánélküli miniszterséget. A pártok még nem döntöttek a prozopozíció fölött. Mihelyst a döntés megtörténik és ez a késő esti órákra várható, Titulescu audienciára megy az uralkodóhoz, hogy referáljon a törtétekről.

Ma délelőtt az Averescu-párt végrehajtóbizottsági ülést tartott, amely után hivatalos közleményt tett közzé, mely szerint a néppárt a közölt feltételeket nem tartva kielégítőeknek, megtagadja a tervezett nemzeti egység kormányban való részvételt. Ugyanilyen kommunikét adott ki Bratianu George pártja is és ezt közölte dr. Lupu is Titulescunak intezett levelében.

Az „Adeverul” szerint a liberális pártban komlikációk támadtak, amennyiben a párt „öregi” nem akarnak együtt menni a nemzeti parasztpárttal. Ezért összehívták a liberálisok végrehajtóbizottságát, amely ma este dönteni fog. Ugyancsak ülést tart ma este a nemzeti parasztpárt elnöksége is.

Europai Egysült Erőművek

A Népszövetség előtt egy új tervezet fekszik, amely egész Európa egyetlen villamoscentraléból való elektrifikálását célozza. Hatalmas terv ez, melynek megvalósulása azt jelentené, hogy Európa összes vasutai, gyártelepei, városai, a legutolsó falu legkisebb villamos körképének világossága is egyetlen hatalmas központból nyerné az éltető energiát. Ez a villamos-energia nem ismerné a nemzeti határokat, nem ismerne külön nemzeti érdekeket, ellenben minden lehetősége meg volna arra, hogy az európai termelést egyetlen hatalmas energiaforrásból irányítsa.

Ezenfelül azzal a hallatlan előnnyel is járna az Egysült Európai Elektromos Művek megvalósulása, hogy kiépítése rengeteg embernek adna kenyeret; minden országban, még az agrárszágokban is lehetőséget adna a belterjes iparosításra s ezáltal a kultúrfok és a szociális igények fokozására. Az ipari produkció egységes energia-szolgáltatás mellett sokkal termelékenyebb és olcsóbbá válna, mint akár mai racionalizált formájában is s a mai nemzeti érdekekre széttagolt ipari termelés egyetlen egységes európai érdekekben forrna össze. A megnövekedett termeléssel egyidőben bővülne ki a fogyasztás is; Európa elárult, tönkrement piaci felgyulladásának s mindazok az ellentétek, melyek egy hazug nacionalizmus jelszava alatt Európa népeinek békéjét veszélyeztetik, egyetlen közös nevezőre kerülnek.

Természetesen lesznek a Népszövetség keretein belül és a Népszövetség keretein kívül számosan olyanok, akik az Egysült Európai Elektromos Művek tervét utópiának fogják megbélyegezni. Ezek azok a ma is élő típusok, amelyeknek ősei a vasutat, a gőzhajót, a repülőgépet s a modern technika minden vívmányát utópiának tartották. Ezek azok, akiknek történelmi és gazdasági szemlélete hijjával van annak a minimális meggondolásnak, hogy a nagy politikai és történelmi változások nem pusztán akarati tényezők eredményei, hanem a mindenkori gazdasági és technikai fejlődés fokától függenek. Abban az esetben tehát, ha Európa legfontosabb energiaszolgáltató forrása egységesen és a nemzeti határokon és nemzeti érdekeken túlmenően szervezhető meg, — ez magával hozná a mentalitások megváltozását is, illetőleg a mentalitásokat alkalmasabbá tenné arra, hogy a technikai és gazdasági adottságok tényét politikai elgondolásokban is realizálja.

Az, aki az Európai Egysült Erőművek tervét a Népszövetség asztalára tette le, mindenképpen gyakorlati ember. Terve teljesen hijjával van az utópisztikus elgondolásnak. S ha ez a nagystíli mérnök mégis azt a nézetet vallja, hogy eme erőművek megvalósítása sokkal hamarabb teremtené meg az Egysült Európai Államokat, mint a politikusok mesterkedései, úgy minden bizonnyal tudja, hogy mit beszél. Mint minden gyakorlati ember, nagyon jól tudja, hogy a materialis érdekek közös nevezőre való hozása sokkal hamarabb teremti meg a politikai közös nevezőre való jutás lehetőségét, mint megfordítva. A mai politikusoknak és államférfiaknak éppen az a hibájuk és éppen az teszi utópisztikussá legtöbb törekvésüket, hogy a politikai szempontokat fölébe helyezik

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, CAL. REG. FERD 7 SZ.

Fióktintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycsely, Jibou-Zsibó, Zălah-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fióktintézet

Saját tőkés 60 millió lej

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahely!

SELECT

Mai kezdettel mutatja be

MOZGÓ

LIANE HAID

kiváló művésznő legújabb beszélő és éneklő filmjét:

A repülő menyasszony

végtelenül bájos és mulattató vigjáték.

Monopol Adria-Film.

a technikai és gazdasági szempontoknak, holott a politikai szempontok mindig csak akkor egészségesek, ha megfelelnek a kor gazdasági és társadalmi követelményeinek. Hogy ez mennyire így van, legjobban Briand páneurópai koncepciója bizonyítja, amiből mindeddig semmit sem lehetett átmenteni a valóságba, mert hiszen már kiindulási pontjában is

politikai jellegű volt, nem pedig gazdasági és technikai természetű. Az igazi utópistákat tehát nem a nagy gazdasági és technikai lehetőségeket kiaknázó és valósággá gyurni akarók között kell keresni, hanem a politikusok között, akik nem tudnak belelenni az emberiséget mozgató történelmi erők valódi lényegébe.

Eredményesen befejezték a német-orosz üzletkötésekre irányuló tárgyalásokat

Németország egyelőre háromszázmillió márka értékű villamos- és gépipari cikket szállít a szovjetnek

Berlin, április 16. Az utóbbi évek egyik legnagyobb szabású üzlete, a német-orosz szállítási szerződésről szóló megállapodás létrejött. A német nehézipar háromszázmillió márka értékű megrendelést kapott a szovjettől, amitől német-orosz gazdasági körökben az általános ipari és gazdasági fellendülést várják.

A legfelsőbb orosz közgazdasági tanács Berlinben időző megbízottai kedden délelőtt befejezték hetek óta folyó tárgyalásait a német nagyipari szö-

vetség delegátusaival.

A megvezéről felvett jegyzőkönyv értelmében Németország egyelőre acél-, elektrotechnikai és gépipari árucikket szállít Oroszországnak összesen háromszázmillió márka értékben. A mezőgazdasági gépiparral és a vasutfelszerelési iparral még tovább folynak a tárgyalások, úgyhogy Németország ezen a háromszázmillió felül még nagymennyiségű megrendelésekre számíthat orosz részről.

Nem leplombált vagonban,

hanem nemzetközi szerződés alapján, levél- és vámvizsgálat nélkül utaztak Oroszországba Lenin és forradalmár-társai

Berlin, április 16. Az orosz forradalom kitörésével kapcsolatban a világ tudatában az a verzió szerepel, hogy Lenin Németországban keresztül a német kormány beleegyezésével egy leplombált vagonban utazott Svájcba Oroszországba. Most német nyelven is kiadták Trotszkij emlékiratait és ennek egyik érdekese fejezete tárja fel Lenin visszatérésének rejtélyét és mutat rá arra a hallatlan könnyelműségre, amellyel Németország járt el, amikor a forradalom atyját visszaengedte Oroszországba. A Kerenszki-forradalom kitörése után a Svájcban megtelepedett orosz emigránsok minden irányban akciót kezdtek annak az érdekében, hogy visszautazhassanak Oroszországba, ahol a forradalomnak szüksége volt rájuk. Az antant hatalmai visszautasítottak minden erre irányuló kísérletet, ellenben a császári Németország kormánya

formális nemzetközi szerződést kötött Leninnel, illetve annak a Svájcban megjelenő orosz lapnak a szerkesztőségével, amelyet Lenin redigált.

A szerződésben Németország kötelezte magát, hogy a területén átengedi utazni Lenineket, semmiféle ellenőrzést nem gyakorol sem abban a tekintetben, hogy ki utazik, sem arra nézve, hogy mit visz magával, utlevél- és vámvizsgálatot nem tart s az alatt az idő alatt, amíg az Oroszországba visszamenő emigránsok vonata német területen halad át, az orosz vagonban sem vasúti, sem más tisztviselő nem lép be. Ebből a megállapodásból keletkezett a leplombált vagon legendája, holott a valóságban Leninek vagonja annyira nem volt leplombálva, hogy a forradalmi vezér a szerződésben biztosította önmaga számára a szabad mozgás jogát.

Gépfegyverrel lövöldözött a rendőrökre egy dühöngő párizsi örült

Tűzharc Párizs keliős közepén. Egy örült ember tragédiája

Párizs, április 16. Filmbeillő véres dráma játszódott le Mougouet Pál előkelő francia biztosító intézeti igazgatójának párizsi házában. Az igazgató, aki nyilván hirtelen megörlött, revolveréből több lövést adott le feleségére és az asszonyt súlyosan megsebesítette. A dühöngő örült azután két gyermekére emelte fegyverét, de ezeknek sikerült valahogy elmenekülni. Amikor a rendőrség a helyszínre érkezett, hogy az örült embert lefogja, a lakást a szó szoros értelmében elbarrikádózva találta. A házat formális ostrom alá vették a rendőrök, mert a megörlött igazgató valahonnan gépfegyverre tett szert és abból valószínű golyózáport zúdított a rendőrökre. Több órák közlharc után a tüzoltók jöttek a házba és vízfecskenedőkkel ártalmatlanná tették a veszedelmes embert.

A nem mindennapi drámának egyes részleteit még homály fedi. Mougouet erős alkoholista volt már hosszú évek óta, de az örülttség jeleit nem lehetett észlelni rajta. A biztosító intézetnél, ahol vezető

az örült ember vérengzéséről. Időközben Mougouet elbarrikádózta magát. Az ajtókat lezárta s a szobabutorokból két méter magasságu torlaszt emelt. Ezután előhozta a gépfegyvert, egy asztalra állította és az ablak mellé helyezte. Így várta a rendőrök érkezését. Alig érkeztek a rendőrök a házhoz, revolveres tüz fogadta őket. Mougouet az ablakon lekiáltott a rendőröknek, hogy hagyják el a házat, mert különben működésbe hozza a gépfegyvert. A következő pillanatban már meg is szólalt a gépfegyver s a rendőrök ijedten szaladtak széjjel. Parancsnokuk erősítést kért, de a gépfegyverrel szemben így sem boldogultak. Már több óra hosszat folyt az ostrom, amikor a tüzoltókat hívták segítségül. A tüzoltók azután felmásztak a szembelevő ház tetejére és onnan erős vizsugarat bocsátottak a lövöldöző örültre. Ez használt. Rövid idő alatt a szoba víz alatt állt s az örült a vizsugarától teljesen elszedülve abbahagyta a lövöldözést. Ezt a pillanatot felhasználta a rendőrök, feltörték az ajtót, ledöntötték a barrikádát és ártalmatlanná tették a szerencsétlen embert. Az asszonyt még élve találták meg a diványon, de felépüléséhez nincsen semmi remény. Mougouet kihallgatásakor a hozzáintézett kérdésekre egyáltalán nem válaszolt, hanem állandóan cigarettázott, úgy, hogy a cigaretták erőszakkal el kellett venni tőle. A szerencsétlen embert beszállították az elmegyógyintézetbe.

Henry Bernstein Amerikába utazik és beszélőfilm számára ír szöveget

Párizs, április 16. A párizsi színházi világnak eseménye van: egyik legnagyobb alakja s a modern drámaírás egyik mestere: Henry Bernstein a napokban Amerikába utazik. A közvetlen elutazása előtt álló Henry Bernsteint felkerestük a Place du Palais Bourbon-on fekvő lakásán.

Henry Bernstein, aki látogatásunkat lakásának híres fekete szalonjában fogadta, ahol minden fekete, a butoroktól, a perzsaszőnyegekig kezdve egészen az apró fekete japán állólámpáig, kérdőközlésünkre a következőket volt szíves mondani:

— Először utazom Amerikába, ahol még sohasem voltam. Mindenekelőtt Newyorkba megyek, ahol vezetni fogom a „Melo” utolsó próbáit. Newyorkból azután Hollywoodba szándékozom utazni. Nagyon sokat foglalkoztam a legutóbbi időben ama kérdésekkel, amelyek a filmjátszás különböző problémáit érintik, de még végelegesen kialakult véleményem nincsen és nem is lehet tanulmányaim befejezése előtt.

— Egy tekintetben azonban már kialakult nézetem van, amely egyúttal mondanivalóim legfontosabb pontja is. És ez a következő: a beszélőfilm győzelme végeredményben a színjátszás, a színház győzelme a néma művészet felett. Ne felejtjük el ugyanis, hogy a beszélőfilm a színjátszás további, szinte korlátlan fejlődéséhez ad újabb, hallatlan lehetőséget. Eltűnnek a tér, idő, a különböző technikai és rendezési, sőt esztétikai nehézségek is — csak egy különbség marad fent a színpadi játékkal szemben: az élő alakok, a hus által okozott impresszió, amit a beszélőfilm nem tud nyújtani. Azonban ezt nem tartom nagy szerencsétlenségnek, mert a vászonról az élet olyan intenzitással árad majd a nézők közé, hogy könnyen nélkülözhetjük az élő alakok beszédét.

— Itt tisztán arról van szó, hogy egy szünet művészet viaskodik a technikai nehézségekkel, egy olyan művészet, ami feltétlenül megtalálja majd a művészi hivatottság felé vivő utat.

— Amerikában mindössze csak két hónapig maradok s onnan visszajövök, egyenesen a Cote d'Azurra utazom, hol be akarom fejezni új darabomat, a „Jupiter”-t. A tartalómáról egyelőre semmit sem akarok elárulni, csupán annyit, hogy a darabom három felvonásból fog állni, Alice Cocea, Paul Bernard és Marcel Simonnal a főbb szerepekben. Ha mindezt befejezem, majd csak akkor kezdek el gondolkodni azon a problémán, hogy írjak-e beszélőfilm számára szöveget vagy nem? Az előbbi azonban valószínűbb...

Péntek, 1931. április 17.

Mamut és

Miről tárgyal a világ legnagyobb kölcsön

Berlin, április 16. A sajtó nagy figyelmet fordított a látogatást, amelyre jegybank kormánytonban. Ezzel a látogatással a legkülönbözőbb szárnyra, amelyre nincsenek az látszólagos amerikai fogva, mamut-pénzvezi. Ez az intézetek azt, hogy felvadásági világválságok leküzdésére. Ennek gondolatát a nemzetközi szociális pénzügyi világvetése útján lehet

A „Washington rint Norman mint ment Amerikába, a a federációs bank Meyerrel. A látogatás szükség volt, mert bank elnökének, S az Egysült Államjait ismét Washington lap mindenestremán tanácskozásai összes nemzetköz problémák. Ez megban azt, hogy kor dolgoztak volna és volna a tárgyalás galomról és külföld tásában való rész Hoover elnök audi mant, ez az audien hány percig tartot

Az angol mányok támogató

A „Berliner Börseben newyorki fog hogy Montagu Norman bankok reprezentációi gazdasági és politikai viselőivel folytatott egész világgazdasági tőzsde eredményez mult év őszén meg látások az angol jegy Federala Bank k megállapodást hozott tartalékok forgalm vonatkozólag. A tárgyalásokhoz és zéshez vezettek és jegy kibocsátó intézet sabb együttműködés mint az aranytartalék és az amerikai kormány támogatják ezt a r

Számított nemzet

A newyorki tárg Norman kívül r newyorki Federal a philadelphiai és bankok kormányzó Young, P. Morg során megállapodott nemzetközi hitel tőkeszegény orszá tőkével való ellátás felelő instrumentum teni. Ez egy nagy szervezet volna, dollár alapítókéval nagyobb stílu nem kel foglalkozna. A ban résztvesznek bocsátó intézetek, összes jelentősebb gazdasági testületei. A

Mamut-világbank alakul a gazdasági és pénzügyi válság leküzdésére

Miről tárgyalt az angol jegybank kormányzója Washingtonban. 100 millió dollár lesz a világ legnagyobb pénzintézetének alaptőkéje. A világbank csak nagystíliú nemzetközi kölcsönök folyósításával fog foglalkozni

Berlin, április 16. Az egész világsajtó nagy figyelemmel kíséri azt a látogatást, amelyet Norman, az angol jegybank kormányzója tett Washingtonban. Ezzel a látogatással kapcsolatban a legkülönbözőbb verziók keltek szárnyra, amelyek közül a legvalószínűbbnek az látszik, hogy a londoni City az amerikai pénzügyvilággal összefogva, mamut-pénzintézet létesítését tervezi. Ez az intézet célul tűzi ki magának azt, hogy felvegye a harcot a gazdasági világválságból fakadó nehézségek leküzdésére. Az intézet létesítésének gondolatát az a felfogás vetette fel, hogy a válságból kivezető utat csakis a nemzetközi szolidaritás s a nemzetközi pénzügyi világ összes erőinek latba vetése útján lehet megtalálni.

Miért ment Norman Amerikába

A „Washington Star” című lap szerint Norman mindenekelőtt is azért ment Amerikába, hogy megismerkedjék a federációs bank új elnökével, Eugen Meyerrel. A látogatásra egyébként is szükség volt, mert az amerikai állambank elnökének, Strongnak halála óta az Egyesült Államok pénzügyi politikáját ismét Washingtonból irányítják. A lap mindenesetre elismeri, hogy Norman tanácskozásai során felmerültek az összes nemzetközi jellegű pénzügyi problémák. Ez még nem jelenti azonban azt, hogy konkrét terveket is kidolgoztak volna és hogy egyébről folyt volna a tárgyalás, mint az aranyforgalomról és külföldi kölcsönök folyósításában való részvételről. Igaz, hogy Hoover elnök audiencián fogadta Norman, ez az audiencia azonban csak néhány percig tartott.

Az angol és amerikai kormányok teljes erejükkel támogatják a megegyezést

A „Berliner Börsenkurir” ezzel szemben newyorki forrásból úgy értesül, hogy Montagu Normannak a federációs bankok reprezentánsaival és az amerikai gazdasági és pénzügyi világ képviselőivel folytatott tárgyalásai az egész világgazdaságra rendkívül jelentős eredményhez vezettek. Még az elmúlt év őszén megkezdődtek a tárgyalások az angol jegybank s a newyorki Federal Bank között, acélból, hogy megállapodást hozzanak létre az aranytartalek forgalmának fellendítésére vonatkozólag. A tárgyalások megegyezéshez vezettek és a két angol-szász jegybank közötti intézet a legszorosabb együttműködés fog létrejönni, úgy az aranytartalek felhasználását, mint a tőke jobb nemzetközi elosztásának megkönnyítését illetően. Az angol és az amerikai kormányok teljes erővel támogatják ezt a megegyezést.

Százmillió dollár alaptőkéjű nemzetközi hitelintézet

A newyorki tárgyalásokban Montagu Normanon kívül résztvett Harrison, a newyorki Federal Bank kormányzója, a philadelphiai és csikágói federációs bankok kormányzója, valamint Auen Young, P. Morgan. A tárgyalások során megállapodtak abban, hogy a nemzetközi hitel megszervezéséhez és tőkeszegény országoknak a megfelelő tőkével való ellátásához szükséges megfelelő instrumentumot fognak teremteni. Ez egy nagy nemzetközi hitel-szervezet volna, amely 100 millió dollár alaptőkével alakul meg s csak nagyobb stílu nemzetközi kihelyezésekkel foglalkozna. Az alaptőke aláírásában résztvesznek az összes jegybankbocsátó intézetek, valamint a világ összes jelentősebb pénzintézetei és gazdasági testületei. A nemzetközi repará-

ciós bank ugyancsak támogatásban részesítené ezt az intézetet. Az új világbank olyképpen is hozzájárulna a pénzügyi enyhítéséhez, hogy átvénné azoknak az államoknak a kötelezvényeit és papírjait, amelyek tőkeszegények.

A mamutbank fokozni fogja az egyes országok vásárlóképességét

Ilyen uton remélik a világbank megalakító el érné azt, hogy a tőke jobban el fog oszlani a piacon, hozzájárulva az egyes országok vásárlóképességének fokozásához. A bank alapítói meg vannak győződve arról, hogy kötelezvényeiket könnyebben el tudják helyeztetni, mint a külföldi kölcsönöket fel-

vevő tőkeszegény országokét, amelyekkel szemben általános a bizalmatlanság, különösen ha hosszabb terminusu kölcsönökről van szó. A világbank alaptőkéjének 50 százalékát Angliával és Amerikával fogják aláírni. A bank székhelye valószínűleg London lesz. A nemzetközi reparációs bank május 19-i közgyűlésén végleges határozatot fognak hozni ebben a kérdésben. Valószínűleg ki fogják mondani a „kölcsönkihelyezési világbank” megalakítását.

Angol és amerikai részről egyaránt nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy Franciaországot is megnyerjék a bankalapításban való részvételhez. A világbank megalapítása előreláthatólag meg fog történni a legrövidebb időn belül,

A Zsidónő Szakácskönyve

1000-né több kitünő recept. A közel 400 oldalas, szép kiállítású vászonötéses könyv

ÁRA: 300 LEI

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

mert az angol és amerikai pénzügyvilág vezető személyiségei valamennyien egyetértenek abban, hogy a gazdasági válság leküzdésére a legsürgősebben be kell indítani egy nagystíliú akciót.

Egy lengyel diák antiszemita botrányt provokált Csernovic uccáin

A megtámadott zsidó járókelők csaknem meglincselték Kazimir Mittelski diákot

Csernovic, április 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombat délután különös incidens szentani volt a Jancu Flondor uca járókelői. Kazimir Mittelski lengyel származású joghallgató gunyos megjegyzéseket tett egy zsidó járókelő, megjegyzéseit antiszemita szidalmakkal kísérve. A zsidó járókelő erre pofonította a diákot. A diáknak több más fiatalember és néhány katona

tiszt sietett segítségére, a másik oldalon viszont többen a zsidó járókelő segítségére siettek. Mittelski menekülni próbált és egy közeli konfliktushoz rohant, ennek zsidó kocsisa azonban lovai közé csapott és a diák a kövezetre esett.

Az „Universul” előadása szerint a katonatisztek kénytelenek voltak kardlapjaikat igénybe venni, hogy a diákot kimenthessék a tömeg karjaiból. Mit-

telskit a közelben levő lengyel házba szállították. A ház előtt csakhamar több zsidó fiatalember gyűlt össze, akik tüntettek Mittelski ellen. A tüntetésnek a rendőrség vetett véget. A csernovici sajtó az incident kommentálva, elismerőleg emlíkszik meg az antiszemita támadásra öntudatosan válaszoló zsidók magatartásáról és szankciókat kér Mittelski ellen.

A zsidó és nemzsidó diákok közötti közeledés jegyében ült össze a Weltstudenten-Werk második konferenciája

Az összes európai államok diákjai képviselve vannak a konferencián

Genf, április 16. Április 13-án összeült a Genf mellett Nyonban a „Weltstudentenwerk” nevű nemzetközi diák-szervezet által egybehívott második diákkonferencia. Az Uj Kelet hasábjain már többször megemlékeztünk erről a szervezetről, amelyben igen jelentős diákszervezetek tartoznak a világ minden részéből s amely célul tűzte ki maga elé többek között azt is, hogy közeledést fog létrehozni a zsidó és nemzsidó diákság között, szakszerű referátumok alapján megvilágítva az okait azoknak az ellentéteknek, amelyek

a zsidó diákok és nemzsidó kollégáik között s általában az egyes országok zsidó és nemzsidó lakossága között tapasztalhatók.

A nyoni konferencia is ennek a gondolatnak a szolgálatában áll. A konferencián számos zsidó és nemzsidó delegátus vesz részt a németországi, ausztriai, romániai, lengyelországi, franciaországi, angliai egyeteméről s a többi országok főiskoláiról. A konferenciát Pierre Bovet genfi egyetemi tanár nyitotta meg szárnyaló beszédében. A napirenden dr. Hermann Badt

németországi minisztériumi vezérigazgató, dr. Nachum Goldmann, dr. Fridlich Brodnitz és dr. Stappel (Németország), Smoensky professzor (New York) és dr. Wegner (Lengyelország) referátumai szerepelnek a zsidókérdéssel kapcsolatosan. A Weltstudenten-Werk vezetője, Jamis Parkes referátumában általánosságban fog a zsidó diák problémával foglalkozni, míg a többiek a zsidóknak a politikában, a kulturális és gazdasági életben betöltött szerepét ismertetik.

A pénzügyminisztérium újabb vizsgálatot rendelt el a Blumenfeld és Simon szeszraktár ellen és ideiglenesen felfüggesztette a bűnügyi zárlatot

Sikeres bukaresti intervenció eredményeként, a Blumenfeld és Simon szeszraktár ma újra megkezdte működését

Cluj-Kolozsvár, április 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt héten erdélyszerte óriási feltűnést keltett, hogy a kolozsvári Blumenfeld és Simon Rt. szeszraktár helyiségeit lepecsételte a pénzügyigazgatóság. A raktár ellen súlyos bizonyítékok merültek fel, melyek szerint a részvénytársaság nagy mennyiségű feketeszest hozott forgalomba hamis bárcák felhasználásával. A pénzügyigazgatóság mintegy 4 millió lej pénzbüntetéssel sújtotta a raktárt és az ott talált 51.000 liter adózatlan szeszt lefoglalta.

A szeszraktár lepecsételése annál is

inkább kelthetett nagy feltűnést, mert ez a raktár egyike volt a legismertebb cégeknek, amellyel jó nevű szeszgyárak és vállalatok vannak összekötve. A szeszraktár ellen indított eljárás során az ügybe az egyik nagyváradi szeszkereskedelmi részvénytársaságot is bekeverték, végül kiderült, hogy a szeszraktárt éppen azzal vádolják, hogy a nagyváradi cég nevét hamisította a bárcákra.

A Blumenfeld és Simon-cég tulajdonosai az ügy kirobbanása után Bukarestben jártak el a bűnügyi zárlat felfüggesztése érdekében. Úgy látszik,

hogy a birság foganatosítása ellen benyújtott fellebbezéssel párhuzamosan történt intervenció eredményre vezetett, mert a pénzügyminisztérium utasította a kolozsvári pénzügyigazgatóságot, hogy egyelőre oldja fel a Blumenfeld és Simon-céget a zárlat alól és indítson meg új vizsgálatot.

A minisztériumi rendelet értelmében a pénzügyi közegek ma már meg is tettek az intézkedéseket és a Blumenfeld és Simon-cég bűnügyi zárlatát egyelőre az újabb vizsgálatig, felfüggesztették.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Torpuemádától Zamorraig

Hosszu és véres vajadások után Spanyolország történelmének patinás homlokzatára felrepült a diadalmas köztársaság lobogója. Európának Oroszország után következő legrejtelmesebb és legismeretlenebb országában a monarchia évszázados épülete egyetlen nap alatt összeomlott. Évtizedek óta feszülő demokratikus erők söpörték el a spanyol trónt, amelynek történelme éppoly véres, mint amilyen ragyogó. A világtörténelemnek ezen a klasszikus földjén melyen a mór és latin kultúra találkozásából alakult ki a spanyol nép kultúrája, e percekben az újjászületésnek elementáris vihara zengett a népek olykor fenégesen megszólaló orgonáját.

Az az út, mely Izabella királynő inkvizíciójától, Torquemádán és Loyola Ignácón keresztül Zamorra köztársasági kormányáig vezetett, a dicsőség és a borzalom köveivel volt kibélelve. Amikor az inkvizíció máglyái kigyulladtak, hogy zsidó mártírokat adják át az enyészetnek: Spanyolország napja még a világhatalom teljében ragyogott. Ezt a napot azonban nem sokára végzeteszerűen homályosították el a közérök sötét szellemi drapériái, melyek közel öt évszázadon keresztül zárták el a spanyol nép elől a gazdasági és szellemi fejlődés útjait. E csodálatos szépségű földön, melynek nagysága vetekedik a legnagyobb nyugateurópai országok területi nagyságával, egy derék és romantikusan ömlesztés nép minden erőfeszítését, minden megújulási vágyát egy maradi, kőnemes feudalizmus és klerikalizmus kötötte guzsba. A kiűzött zsidók nyomán mintha Spanyolország lüktető energiái elszáradtak volna: szegénység, nyomor és elnyomottság üttette fel tanyáját a hajdan virágzó ibériai félszigeten. A cári Oroszország kivül Spanyolország volt mindmáig az az európai ország, ahol a tobzó gazdasággal szemben a tobzó nyomor ülte orgiáit s ahonnan, különösen az utolsó diktatura óta, minden szellem s e szellem legkiválóbb képviselői száműzve voltak.

Az első francia köztársaság bukása után, a restauráció idején, amikor a Bourbonok visszakérültek Franciaország trónjára, egy történész azt a megjegyzést tette, hogy a Bourbonok semmitsem tanultak és mindent elfelejtettek. Spanyolország egyébként felvilágosodott és jószándéku uralkodója, XIII. Alfonz, ugyilátszik azonosította magát a Bourbonnak szellemével. Különböző nem történetelt volna meg, hogy Európa két leghatalmasabb demokráciájának: Angliának és Franciaországnak tőzsomszedságában olyan diktaturát inauguráljon, amely semmibe vette a spanyol nép gazdasági és politikai igényeit s mely a terror és vérengzés minden eszközét alkalmazta azok ellen, akik a spanyol nép fejlődését csak a demokrácia eszközeivel látták biztosítottak. E diktatura árnyában a cári Oroszországra emlékeztető feneketlen korrupció posványja terjengett, a pénzügyi és politikai bizonytalanságnak olyan atmoszférája alakult ki, mely a spanyol nép önzetét végig sértette, szellemi értékeinek lekválóbb reprezentánsait pedig büntetőbe juttatta. Ez az elnyomás, amit minden elnyomás, természetesen alakította ki azt a forradalmi szellemet, mely mindig velejárója az igazságtalanságoknak s mely, minden elfojtás ellenére is, a történelmi szükségszerűség erejével tör ki a történelmi eshetőségek kiért pillanataiban. Forradalmakat nem lehet megrendezni a kudarc és elbukás biztos bekövetkezése nélkül, ha azoknak erők nem fokozódtak elementárisra.

A spanyol forradalom győzelmét nem a kiöltött mártírok vére biztosította, hanem a spanyol tömegek akarata, mely egyetlen intése a természeti erők erupitívásával tört felszínre. Spanyolország dolgozói és intellektueljei megelégtéltek annak a középkori és feudális szellemnek uralmát, mely az egész ország fölött temetői hangulatot terjesztett s a bizonytalanság, a leromlás, a kilátástalanság abroncsaival fogta körül az egész szép és nagy országot. S mert e feudális-kerikalis lékör legfőbb védelmezőjeként Alfonso király személye lebegett a néptömegek tekintete előtt, csak természetes, hogy a forradalmi erők az ő személye ellen irányultak s a köztársaság kikiáltásában látták a kivezető utat.

Spanyolország diadalmas forradalma nem szociális forradalom. A polgárság és munkásság demokratikus forradalma ez, mely csaknem két évszázaddal maradt le a többi nyugati országok polgári forradalma mögött. Ha erővonalában kétsége-

lenül fel is fedezhetők a szociális haladás akarásai: egyelőre e szociális erők nem lendülnek túl a polgári demokrácia biztosításának aljaratán. A köztársaság berendezkedése után nagyon valószínű, hogy Spanyolországban is kialakulnak majd az osztályok egymással küzdő és verkedő célkitűzései, hogy együtt haladjanak az Európa többi országaiban is frontális küzdelemben levő szociális erőkkel. Egyelőre azonban a demokratikus polgárság és a demokrácia biztosításában érdekelt munkásosztályok minden figyelmüket

Steinherz családja külön detektiveket bízott meg a kalapácsos gyilkosság rejtélyének tisztázására

Budapest, április 16. A ceglédi vonaton elkövetett kalapácsos gyilkosság rejtélye Fischl Frigyesnek, Steinherz gyilkosának elfogatása után sem tisztázódott teljesen, sőt a nyomozásnak mai stádiumában még bonyolultabbnak látszik a rendkívül összekomplikálódott bűnügy.

A kalapácsos gyilkost a bécsi törvényszéken ismételtén kihallgatták a budapesti rendőrfőkapitányság megbízottjának jelenlétében és Fischl korábbi valóságait fenntartva, olyan újabb részleteket is előadott, amelyeket a vizsgálat indokolt. Így állította azt is, hogy március 24-én a Luther-uccában egy kárpi-tostól löszört kért, hogy azzal bélelje ki

a monarchikus restauráció bizonytalanságát ellen fogják fordítani. A jelek szerint ugyanis a spanyol ellenforradalmi érdekeltségek nem adták fel véglegesen hadállásaikat s csak a jelre várnak, hogy a diadalmas forradalmat hátra támadják. A spanyol nép öntudatától, politikai és erkölcsi érettségétől függ, hogy ezeket a kísérletezéseket sikeresen tudja visszafojtani. Nem kétséges, hogy ebben a küzdelemben Spanyolország népe maga mögött fogja tudhatni Európa összes demokratikus erőt és azoknak a szellemi kiválóságoknak szimpátiáját, akik a múltban is mindig testvéri jobbukat nyújtották a diadalmas spanyol forradalom üldözött és nagytehetségű szellemi vezetőinek. (s. l.)

a borítékot, amelyben Steinherz óráját és láncát elküldi a bécsi szovjetkövettség címére. A detektivek kihallgatták a Fischl által megnevezett kárpi-tost, aki a vallomás adatait megerősítette.

Az ügynek másik érdekes fordulata az, hogy Steinherz családja külön detektiveket fogadott a gyilkosság körülményeinek tisztázására. Steinherz özvegye még mindig kitart amellett, hogy Fischl közönséges rablőgyilkosságot követett el. Ennek igazolására felhozza azt, hogy Steinherz a gyilkosság előtt a Phönix és a pozsonyi Securitas biztosítótársaságnál levő kötvényeit fel akarta mondani, a biztosítók azonban a felmondást nem fogadták el.

Az amerikai kormány 100 ezer idegent utasított ki az Egyesült Államokból,

akik illegális úton jutottak az országba

Newyork, április 16. Hirt adott már arról az Uj Kelet, hogy az amerikai kormány az egyre növekvő munkanélküliség leküzdésére elhatározta az összes munkanélküli külföldiek kiutasítását. A kormány szándéka most már a munkaügyi minisztériumnak egy igen erőteljes hangú rendeletében nyert kifejezést. A rendelet szerint a legrövidebb időn belül mindazon külföldieket kiutasítják Amerikából, akik illegális úton jutottak be az Egyesült Államokba.

Köztudomású, hogy a háborút követő években a kivándorlók nagy tömege költözött Amerikába olyképpen, hogy

előbb Kanadába, vagy Dél-Amerikába utaztak és onnan, tiltott határátlépéssel kerültek az Egyesült Államokba. A kormány most mindezeket kiutasítja az országból, hogy az egyre növekvő munkanélküliségen segítsen. A kiutasításra kerülő munkások száma megközelíti a százezret. Amerikában már a bevándorlók jelentékeny százalékát teszik ki azok, akik illegális módon jutottak be az országba. A százezres szám az illegális módon Amerikába jutott emberek csak a 25 százalékát teszi ki és félt, hogy újabb százezres tömegek kerülnek majd kiutasításra.

Kürten a feleségének bevalóttá rémtetteit

Kürtenné segített a rendőrségnek a tömeggyilkos elfogatásában, de idegzetét teljesen felőrölték a rémségek és jelenleg is intézetben ápolják. Megkezdtek a szakértők kihallgatását

Düsseldorf, április 16. A Kürten-per fő tárgyalásának negyedik napján beengedték a nagyközönséget a terembe és nyilvánosan folyt tovább a tárgyalás. Mielőtt azonban a bíróság rátért volna a tanúk kihallgatásokra, az elnök megkérdezte Kürtentől, hogy megbánta-e tetteit.

— Igen — hangzik a válasz.
— És amikor elkövette a gyilkosságokat, akkor nem érzett szánalmat áldozatai iránt.
— Akkor nem — válaszolja a tömeggyilkos.

Hogyan fogták el a gyilkost?
A bíróság most elsőnek Plembel törvényszéki orvosszakértőt hallgatta ki, aki elmondta, hogyan találták meg Köln-Müllheimben Klein Katalin holttestét. A szakértő kijelentése szerint a halál elvérzés és fulladás folytán következett be. Dr. Meerbeck egyetemi tanár, a második szakértő az áldozat egyes sérüléseiről számolt be.

A terembe behívják ezután Momberg bűnügyi tanácsost, aki elmondja, hogyan akadtak Kürten nyomára legutolsó áldozatának, Buttlik Máriának egy Brückner-

né nevű asszonyhoz került levele kapcsán. A levél, amelyet a lány irt, tévedésből hamis címre Brücknernéhez került és ő adta át a rendőrségnek. Buttlik Mária ebben a levélben elmondta, hogyan támadta meg öt Kürten és hogyan menekült meg. A rendőrség ezután Buttlik Mária segítségével megállapította, hol lakik Kürten és letartóztatta a tömeggyilkost. A gyilkost letartóztatása után egy órával elvezették egyik gyilkosságának helyszínére és itt Kürten elmagyarázta, miként követte el a bűncselekményt, hogyan távozott a gyilkosság helyszínéről. A védő kérdésére Momberg kijelenti, hogy Kürten minden gyilkosságot beismert.

A bűn döntő bizonyítéka
A bíróság most azt akarja megtudni Mombergtól, hogy a tömeggyilkos beismerésén kívül van-e tárgyi bizonyíték arra, hogy valóban ő követte el a gyilkosságokat? Momberg részletesen elmondja, hogy a Hahn-féle gyilkosság ügyében Kürten azt vallotta, hogy az áldozat táskáját és kulcsait zabföldön dobta el. Ezeket a holmikat tényleg meg is találták a megnevezett helyen. A Reuter-féle gyil-

kosság ügyében Reuter gyűrűjét Kürten házában padlásán egy gerenda alatt megtalálták. A Dörrier-estben a rendőrség megtalálta Kürten gumisarkú cipőjének lenyomatát. Az Albermann-féle gyilkosságnál a sérülések hasonlósága, valamint Kürten adatai a holttest helyzetéről eléendő bizonyítékot szolgáltatottak. Több tanu kihallgatása után dr. Berg düsseldorfi egyetemi tanár végezte a meggyilkolt Ohliger-lány holttestének felboncolását. Megvizsgálta Kühnet is, akit csak megsebesített a gyilkos.

A bíróság részletesen hallgat ki minden tanut, mert eddig egyetlen megcáfolatlan tárgyi bizonyítékkal rendelkezik a bíróság Kürten bűnössége mellett.

Ezt a bizonyítékot Appolónia Kühn, egy teljesen összerokadt öregasszony szolgáltatotta. Appolónia Kühnt megtámadta a gyilkos és beleszurta ollóját. Az ollónak egyik darabja beletört az öregasszony koponyájába. Az öregasszony megmenekült és a támadás után hónapokig nem is tudta arról, hogy koponyájában benne van a letört ollóvég. Erről Kürten beszélt letartóztatása után és ekkor megvizsgálták az asszonyt, aki elmondta, hogy tényleg gyakrabban érzett fejfájást a támadás után. A koponyájában aztán a Röntgenvizsgálat meg is találta a Kürten ollójának egy darabját.

Dr. Pemm mérnököt erről a koponyából sebészi után eltávolított ollóhegyről kérdezik meg. Az ügyész kérdéseire kijelenti a szakértő, hogy százszázalékos biztonsággal nem tudja állítani, hogy a kioperált ollódarab tényleg Kürten Péter ollójából való-e. Viszont semmire szól el ellen.

A tömeggyilkos meg nem történt gyilkosságokat is vállal

A tárgyalás során kiderült, hogy a vizsgálat első napjaitól kezdve egészen a tárgyalásig folyton hazudott Kürten Péter és olyan gyilkosságokat is magára vállalt, amelyeket nem követett el. Így például azt mondotta, hogy annak a titokzatos düsseldorfi gyilkosságnak, amely két évvel ezelőtt történt, amikor egy rendőri felügyelet alatt álló nőt ölt meg, ő a tettese. Kiderült, hogy ez nem igaz. Egyébként csak feleségének mondott el mindent Kürten Péter. Kürtennének különböző részleteket mesélt szörnyű bűneiről, amelyekről az asszony hallgatott, amikor a rendőrségen megkérdezték. A szerencsétlen nőre, aki dolgos, munkás asszonynak ismertek, végzetes hatással volt Kürten beszámolója a gyilkosságokról. Az asszony idegel felmondta a szolgálatot és ma is a düsseldorfi elmeorvóintézet lakója.

Egyébként Kürtenné segítségére volt a rendőrségnek abban, hogy Kürten Pétert elfogják. A gyilkos ugyanis, amikor már tudta, hogy nyomában vannak, randevút adott feleségének a düsseldorfi Rökus templomnál. Az asszony erről értesítette a rendőrséget és így történt, hogy a kitűzött időpontban a rendőrség megszállta a környéket és egy negyed-órás izgalmas várakozás után a rendőrség elfogta a randevura siető Kürten Pétert.

A bíróság körülbelül 200 tanut fog kihallgatni a gyilkos ügyében. A tanúk nagy részletességgel hallgatják ki, hogy Kürten Péter beismerő vallomása mellett tárgyi bizonyítékok és tanuvallomások is legyenek a bűnösségére vonatkozóan.

Hubert Leuter vendégszereplése a Tannhauserben. Fanyar romantikájú Flotow dalművek után a kolozsvári Román Opera felújította Wagner robusztus erejű, lenyűgöző hatású chef d'oeuvrejét: a Tannhauser. Ez már egymagában is komoly zenei eseményszámba ment volna, az Opera igazgatósága azonban jónak látta örömeiket tetézni azzal, hogy a címszerepben egy müncheni tenoristát vendégszerepeltetett. Hubert Leuerről minden kétséget kizárólag megállapítható, hogy Wagner Richárd jobb interpretálói közé tartozik. A tegnap esti előadáson azonban az volt az érzésünk, mintha hangjának fényét elkezdte volna egy kissé az idő, mert nem szarnyalt azzal a tömör erővel és ércességel, amelyet szerepe különösen a felsőbb regiszterekben megkívánt volna. Játéka és tiszta szövegkiejtése mindenesetre elisméresre méltóak voltak. Rutinja és fejlett énektechnikája a harmadik felvonásban különösképpen feledtetni tudták a hanganyag hiányosságait. Az együttes egyébként meglehetősen szürke volt, a zenekar pedig inkább az árnyalati finomságok kihozásában excellált és nem tudott már csak megapaszott létszáma folytán sem hivatásának magaslatán állni ott, ahol a monumentálisat kellett kihozni Wagner dalművéből. (k)

Spa vete

A spanyol Barcelonáb

London, április 16. ridi jelentése s sasági kormány ták hivatalait. átvételét nem monarchista kör Alfonz király tá hibeinek azt hang a spanyol nép jövőbeli tenniva tások eredményé nak a reményén nyarára Spanyol monarchiát s ő magát a népaka Egyébként Ma ból Madridba ér morra miniszter folytatson. Az ma este miniszter len a rend birt kedések megtétel

Miguel Maur sajtó képviselő zatában hang szágban ren

s a közsegntanás óhajnak megfele

A „British U munkatársa besz gyal, Alfonz kirá kével, aki azt a királya a nemze tartása céljából nak a királyi hat függesztésére és Az újságíró néh folytatott Alcala nőekkel is, aki a Alfonz kiáltván egyelőre a volt nem hozzák nyil kétségtelen, hogy passzív trónlemo

Eljárás bűnösei

Párizs, április rály ma reggel h kötőjébe érkezett majd délben tov főváros felé.

A királyné Bia város polgármest szes francia áll várta a vonatot ták a királynét é

A „Journal“ m a királyi palota jelvényeit köztárs kolták. A rendő akiknek még nem suk, piros bélelés díjták s így tünt gükkel.

Valószínű, hogy mány politikai közönséges bűn közegyelmet f nyiben ezek cs sulyosabb

Tegnap este a nisztertanácsra Miguel Maura b nak adott tájéko a kormány elrend a benne maradt r lét és a rend fer sára hozott intéz rozta, hogy a tiz afrikai harcok téért felelősségre

mert nem hagy kül 10 ezer sp co

Elhatározták tov ditanak az első és elrendelik a j az újralfelvétel.

Francia politik véséb tartanak at a spanyol bolsevi kormányrendszer ják, hogy bar

Spanyolország összes volt követi és nagykövetei benyújtották lemondásukat

A spanyol királyi család összes tagjai Párizsba érkeztek. A kormány Sevillában és Barcelonában kihirdette az ostromállapotot a kommunisták ellen. A köztársasági kormány nem hozza nyilvánosságra Alfonz kiáltványát

London, április 16. A „Times“ madridi jelentése szerint a spanyol köztársasági kormány miniszterei ma elfoglalták hivatalaikat. Hivatali elődjeik az átvételnél nem jelentek meg. Spanyol monarchista körökben azt állítják, hogy Alfonz király távozása előtt bizalmas híveinek azt hangoztatta, hogy nem hisz a spanyol nép republika-szeretében és jövőbeli tennivalóit az általános választások eredményétől teszi függővé. Annak a reményének adott kifejezést, hogy nyárára Spanyolország visszakívánja a monarchiát s ő akkor is alá fogja vetni magát a népakaratnak.

Egyébként Macia ezredes Barcelonából Madridba érkezett, hogy Alcalal Zamorra miniszterelnökkel tárgyalásokat folytasson. Az új köztársasági kormány ma este minisztertanácsot tartott, amelyen a rend biztosítására hivatott intézkedések megtételét vitatták meg.

Miguel Maura belügyminiszter a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában hangoztatta, hogy az országban rend és nyugalom van.

A községtanácsok mindenütt a nemzeti óhajnak megfelelően alakultak meg.

A „British United Press“ madridi munkatársa beszélt Aznar tengerengergyal, Alfonz király utolsó miniszterelnökével, aki azt a kijelentést tette, hogy király a nemzeti akarat tiszteletben tartása céljából nyilatkozott hajlandónak a királyi hatalom gyakorlásának felfüggesztésére és az ország elhagyására. Az újságíró néhány perces beszélgetést folytatott Alcalal Zamorra miniszterelnökkel is, aki azt hangoztatta, hogy Alfonz kiáltványát a spanyol néphez egyelőre a volt király érdekében is — nem hozzák nyilvánosságra, de szerinte kétségtelen, hogy a kiáltvány tartalma passzív trónlemondásnak tekinthető.

Eljárás indul az első diktatura bűnösei ellen

Párizs, április 16. Alfonz spanyol király ma reggel hat órakor Marseille kikötőjébe érkezett. Szállodába hajtatott, majd délelőtt tovább utazott a francia főváros felé.

A királyné Biarritz pályaudvarán a város polgármestere üdvözölte. Az összes francia állomásokon nagy tömeg várta a vonatot s az emberek elhalmozták a királynét és leányait virágokkal.

A „Journal“ madridi jelentése szerint a királyi palota főkapuján a királyság jelvényeit köztársasági trikolórba burkolták. A rendőri karhatalom emberei, akiknek még nem készült el új uniformisuk, piros bélelésű kabátjaikat kifelé fordítják s így tüntetnek a republika-hűségükkel.

Valószínű, hogy a köztársasági kormány politikai amnesztián kívül a közönséges büntetésekre is kiterjedő közkegyelmet fog gyakorolni, amennyiben ezek cselekménye nem esik súlyosabb beszámítás alá.

Tegnap este a kormány Madridban minisztertanácsra ült össze, mely után Miguel Maura belügyminiszter a sajtónak adott tájékoztatásban közölte, hogy a kormány elrendelte a királyi palota és a benne maradt műkincsek zár alá vételét és a rend fenntartásának biztosítására hozott intézkedéseken kívül elhatározta, hogy a tíz évvel ezelőtti észak-afrikai harcok szerencsétlen kimenetelért felelősségre vonást eszközöl.

Mert nem hagyhatja megtorlás nélkül 10 ezer spanyol katona felkölését,

Elhatározták továbbá, hogy eljárást indítanak az első diktatura bűnösei ellen és elrendelik a jacai zendülés perében az újrafelvételt.

Francia politikai körökben már kevésbé tartanak attól, hogy a köztársaság a spanyol bolsevizmust erősítene. Az új kormányrendszerrel Párizsban azt várják, hogy barátságos politikát fog

inaugurálni szomszédaival szemben.

A „Paris Midi“ szerint a volt monarchia összes nagykövetei és követi benyújtották lemondásukat.

Mery del Val londoni nagykövet már el is hagyta állomáshelyét, Quinones de

Miranda herceg szerint Alfonz nem mondott e a trónról

Párizs, április 16. Ena spanyol királyné leányaival délelőtt megérkezett Párizsba. A pályaudvaron a párizsi spanyol kolónia monarchista tagjai és francia monarchisták várták és üdvözölték. A fogadtatás után a volt királyi család egyik előkelő szállodába hajtatott.

A „Paris Midi“ marseillei jelentése szerint Alfonz király Miranda volt tengerészeti miniszter kíséretében érkezett Marseillebe, ahol szállodai szobájába zárkózott. Senkit sem bocsáthatnak be hozzá. Miranda herceg a király nevében nyilatkozott egy néhány sajtótudósító előtt.

Hangoztatta, hogy a király a polgárháború elkerülése céljából hagyta el országát, de a trónról nem mondott le.

A király népére bizza, hogy az általános választások alkalmával végleges döntést hozzon. A herceg szerint a királyi családjával Párizsban találkozik s ott fog maradni néhány napig. Lehet, hogy később pár napra átutaznak Londonba, de etekintetben még nem határoztak.

A „Matin“ munkatársa is beszélgetést folytatott Ena királynéval Bayonnoban, a francia határ átlépése után. A királyné kijelentette az újságíróknak, hogy Madridban az utolsó ott töltött 24 óra rémes volt. Életük állandó veszélyben forgott a tömegtüntetések nyomán keletkezett zavargások miatt. A királyné hangoztatta, hogy a felfordulásban a kommunisták részesei leginkább.

Hangsúlyozta, hogy a király nem mondott le a trónról, csak egyszerűen elhagyta az országot a kényes körülmények hatása alatt,

mert maga és családja életét nem látta Spanyolországban biztosítottak.

Párizsi diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint a király tényleg nem irt alá forma szerinti lemondási nyilatkozatot. Ha kiáltványt ilyet tartalmazna, a köztársasági kormány bizonyára nem

Leon, a lemondott párizsi nagykövet helyére Santiago de Albat kombinálják.

A volt királyi család tagjai Párizsban találkoznak. Ugy tudják, hogy még a legközelebbi napokra sem állapították meg maguk részére programot.

késnek nyilvánosságra hozatalával.

Madrid, április 16. Sevillában a kommunisták újra rendezvényekkel próbálkoztak. A karhatalom és a rendbontók összeütközésénél egy ember életét vesztette s többen megsebesültek. Kihirdették a városban az ostromállapotot. A lapok szerint az új kormány a köztisztviselők anyagi természetű eltévelyedéseire nem ad amnesztiát.

Egyidejűleg a párizsi lapok spanyol határvidéki jelentései szerint Barcelonában a hivatalos tájékoztatásokkal ellentétben zavargások vannak. Több oldalról is megerősítést nyertek azok a hírek, hogy a katalán főváros helyőrségének parancsnoka csapataival védelmi állásba helyezkedett a kaszányában s nem hajlandó az új rezsimet szolgálni.

Más verzió szerint Barcelona új polgári kormányzója házkutatást rendelt el a kommunista szakszervezetek székházában. A rendőrök számos fegyvert, lőszert, bombát és nagymennyiségű robbanóanyagot foglaltak le. A szakszervezetek vezetőségét letartóztatták.

Barcelonában a katonaság ellenforradalmi magatartást tanusít

London, április 16. A lapoknak jelentik a francia-spanyol határvidékről, hogy Spanyolországban több helyen zavargások vannak. Granadában a tömeg megostromolta a fogházat s kiszabadította a foglyokat. A rendbontás során összeütközések voltak a karhatalommal. Több halott és sebesült maradt a küzdőterén.

Barcelonában a katonaság ellenforradalmi magatartása miatt a munkás-ság általános sztrájkot proklamált és a kaszányák megatartására készül. Egyik külvárosban véres összeütközések és uccai harcok kezdődtek. Hír szerint két ember életét vesztette és sokan megsebesültek.

Hendayeben még folyik az emigráncsere. Az emigráns miniszterek érkezését ma délre várják Madridba.

Naszódon újabb tüzvész pusztított, amely hat magánházat és a posta épületét emésztette fel

Egy széné égett halottja van a tüzvésznek, a holttest személyazonosságát nem lehet megállapítani

Naszód, április 16. Naszódot, Erdélynek ezt a kies fekvésű, ósrégi városát évről évre az elemi csapások hosszú sora lepi meg és teszi hajléktalanná a lakosság ezreit. Három évvel ezelőtt az utóbbi évtizedek legnagyobb tüzkatasztrófája földdel tette egyenlővé Naszód egyik városrészét, melynek évszázados házai és a szegénysorsu lakosság fából tákolat építményei estek áldozatul. A következő évben árvíz öntötte el Naszódot, az elmúlt télen újra tűz veszedelem ütötte fel a fejét, míg most újabb szerencsétlenség érte ezt a sokat szenvedett várost. Ezúttal azonban a tüzvész megkímélte a várost és megelégedett azzal, hogy egy házcsoportot hamvasztson el.

A naszódi tüzvészről szörványos jelentések vannak csak, mert a tűz éppen a posta épületében ütött ki és onnan terjedt tovább. A posta épület áldozatul esett a tüzvésznek, ami természetesen megbénította a hírszolgálatot.

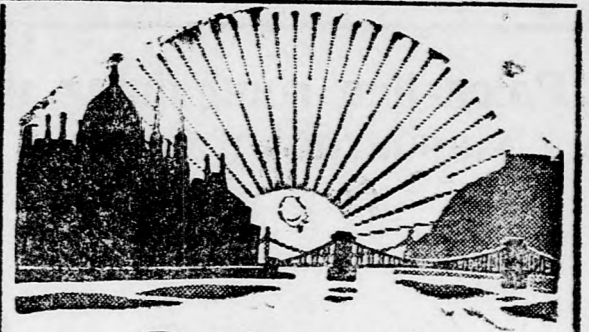
Szerdán este fél tizenegy órakor tört ki a tűz a posta épületében. A szeles, esőre álló időben a szomszédok kétségbe esetten próbálkoztak a tűz eloltásával. Az önkéntes tüzoltóság, hiányos felszereléssel kivonult a tüzhöz, de a mentőmunkálatok késve jöttek. A tűz átcsapott a szomszéd házra és egy pár perc múlva az egész, a postát környező házcsoport lángtengerben állott.

Buta vármegyei prefektus azonnal a helyszínen termett.

A hatóságok futárt menesztettek Besztercére, hogy az ottani tüzoltóságtól és a katonaságtól kérjék segítségét.

Közben a tűz oltási munkálataihoz a város minden épkezláb embere kivonult. A tűz azonban feltartóztathatlanul terjedt tovább. Engelber és Rosenfeld zsidó kereskedők házai lángokban állottak.

Hajnali felé érkezett meg a besztercei segítség. Ekkor óriási erőfeszítéssel kezdték meg a mentőmunkálatokat.

Budapesti Nemzetközi Vásár

1931 MAJUS 9-18

Nyugat és Kelet árucseréjének hatalmas piaca

2000 gyáripari szakma, a mezőgazdasági exportáru és a kézműipar termékeinek felvonulásával. Nemzeti pavilonok a külföldi ipar számára.

50 százalékos utazási kedvezmény Romániában a visszatárazásnál Magyarországon úgy az oda, mint a visszatárazásnál.

Vízummentes határátlépés!

Felvilágosítás és vásárigazolvány kapható:

Budapestben,

a vásárhoz közel, V. Alkotmány ucca 8. Clujban: az EUROPA (Sardev) megbízottjánál dr. Iuliu Mezey, Piata Unirii és a Cie Int. de Wagons Lits cluji fiókjánál, Piata Unirii 18. Ezenkívül Nagy-Románia összes nagyobb városában, ahol e két utazási iroda fiókja, vagy a vásár közvetlen tb. képvisellete működik.

A köztársasági kormány elhatározta, hogy a királynak a spanyol néphez intézett kiáltványát egyelőre nem hozza nyilvánosságra. Beavatott monarchikus körökből származó információk szerint a spanyol nép előtt még ismertté nem vált kiáltvány hangoztatja,

hogy a népet elismeri sorsa kizárólagos urának

s mivel a választások eredménye világosan feltárta előtte a helyzetet s azt, hogy nem bírja népe tulnyomó többségének szeretetét, ezért a testvérgyilkos polgárháborút elkerülendő távozik, de nem adja fel a reményt, hogy közte és a nemzet között az eltávolodás nem végleges.

London, április 16. A polgári lapok meg lehetőséget sőtétén látják Spanyolország jövő sorsát.

A munkáspárti Daily Herald azt írja, hogy Alfonz király elkerülhette volna ezt a keserű fordulatot, ha a néppel hajlandó lett volna együttműködni. Most győzött a demokrácia Spanyolországban, de a fiatal köztársaságnak be kell még igazolnia a világ előtt, hogy méltóképpen éli a szabadsággal.

Madridi jelentések szerint a hadiflotta összes egységeire felvonták a köztársasági lobogót. A tengerészet és a hadsereg tisztjei új köztársasági sapkarózsákat kaptak. A kormányzat nemsokára megkezdheti az uccanevek átkezesztelését is.

Modern zsidó költők

Ivan Goll, Andre Spire, Jabotinszky, Werfel, Max Brod, Avigdor Hameiri, stb.

Hajnali hat órakor sikerült végre lokalizálni a tüzet. A munkálatoknál a tüzoltók a legnagyobb életveszedelemben próbáltak menteni minden menthetőt. Az egyik ház romjai alatt egy megszenesedett emberi hullát találtak. A holttest személyazonosságát még mind-ezideig nem lehetett megállapítani.

A tegnapi naszódi tüzvész következtében ismert zsidó kereskedő családok maradtak hajlék nélküli. A házak közül néhány volt csak biztosítva, míg a tüzvész áldozatainak egyrésze teljesen hajléktalan maradt.

Modern zsidó költők

Ivan Goll, Andre Spire, Jabotinszky, Werfel, Max Brod, Avigdor Hameiri, stb.

zsidó versei

(Herz könyvtár) 20 lej beküldése ellenében pórtómentesen küldi az Uj Kelet könyvosztálya.

„Palesztina romhalmaz volt, ma pedig az egykor pária araboknak is emberi életstandardot nyújtott a cionista kolonizáció“

Lloyd George újra hitvallomást tett a cionizmus és Palesztina felépítése mellett

Impozáns ünnepségen részesítette a Cionista Világszervezet Lloyd Georgot, akinek nevével kolóniát neveztek el a Jezreel völgyében

London, április 16. Vasárnap, április 11-én a Cionista Világszervezet Londonban a Savoy hotel dísztermében hatszáz terítékes bankettet adott David Lloyd George, az angol liberális párt elnökének tiszteletére. Lloyd George tudvaleg miniszterelnöke volt annak a kabinetnek, amely a Balfour-deklarációt kibocsátotta. A meghívottak között helyet foglalt az angol politikai és társadalmi élet minden számottevő tényezője.

A zsidó nép azzal fogja háláját leróni, ha szakadatlanul dolgozik Palesztináért

Az asztalfőn dr. Chaim Weizmann ült, aki beszédében többek között a következőket mondotta:

— Az utóbbi két év alatt Palesztináról és a cionista politikáról a különböző árnyalatu könyvek egész sora jelent meg. Megvizsgálták és meglemezték bennünket, mint ahogy egyetlen népet nem vizsgáltak és elemeztek. Most jövők Palesztinából, ahol meggyőződhettem róla, hogy az országon kívül a problémákat sokkal gyorsabban veszik, mint magában az országban. A legközelebbi és legfontosabb feladatunk az, hogy redukáljuk a politikálást a legkisebb mértékre és helyezzünk nagy súlyt a gyakorlati munkára. A zsidó nép azzal fogja legjobban kifejezni háláját Lloyd George iránt, akinek jórészt köszönhetjük nemzeti otthonunk ujjaépítésének lehetőségét, ha megállás nélkül dolgozunk Palesztináért.

Sir Herbert Samuel beszédében kifejtette, hogy Lloyd George nevével Balfour neve mellett fogják említeni, valahányszor szó lesz a palesztinai ujjaépítésről. A zsidóság emléket fog állítani Lloyd Georgnak és pedig azzal, hogy Jezreel völgyében az egyik zsidó kolóniát a nevével fogják elnevezni.

Lloyd George hatalmas beszéde a cionizmus jövőjéről

Az est fénypontja Lloyd George beszéde volt.

— Nem találok szavakat — mondotta —, hogy kifejezzem hálámat ezért az ünneplésért és főleg azért, hogy Jezreel völgyében egy kolóniát neveznek el rólam. Tizenegy évvel ezelőtt adták át San Remóban Angliának a Palesztina fölötti mandátumot. Palesztina akkor nem volt valamelyik nép otthona, hanem csak egy romhalmaz. Egy ország, amely egykor ötmillió embert dusan el tudott tartani, most alig tudott adni mindennapi kenyeret egymilliónál is kevesebb embernek. A tizenegy év óta történt haladás szinte hihetetlen. A gazdagság, az energia, a buzgalom és a szellemi teljesítmények megtermékenyítő árama ömlött Kanaan felé. A zsidó népesedés jóval megkétszereződött és egyidőben (ezt meg kell mondani a zsidó nemzeti otthon kritikusaiknak) az arab lakosság száma és jóléte is gyarapodott. A cionizmus, amely egy dicsőséges, de tönkrement régi országnak új gazdagságot, új energiákat, új iniciatívákat, új intelligenciát, új odaadást és új reményeket hozott, még távol van földadata teljesítésétől, de eddigi teljesítményeivel bebizonyította, hogy a teljesítményével folyó országról szóló mondás nem üres frázis és legenda.

A zsidó nép nem fog visszakozni egy undorító és gyáva lázadás miatt

— Persze voltak nyugtalanságok és voltak szerencsétlenségek. Am ha a zsidóság az utóbbi idők csalódásai miatt megszűnne ujjult erővel és áldozatkészséggel dolgozni a nagy munkán, akkor méltatlan lenne nagy multjához. Egy nép, amely több üldöztetésnek volt kitéve bármely más népnél és mégsem vesztette el önbizalmát, nem fog visszakozni egy undorító és gyáva lázadás miatt. De a mandátárius hatalomnak is kötelessége, hogy földadatait hűséggel és elszántsággal teljesítse. A Fehér Könyv körül fölmerült kételyek a miniszterelnök és dr. Weizmann közötti levélcserevel eloszlottak. A mandátumot szövege és szelleme szerint

kell végrehajtani. A mandátum tartozik az ország minden lakójának jogát respektálni, egyidejűleg azonban kötelessége a negyven civilizált állam által elfogadott ama politikát folytatni, amely megkönnyíti a zsidó nemzeti otthon fölépítését. Minden kormány legfelsőbb kötelessége, hogy fajra és vallásra való tekintet nélkül védelmezze a polgárok életét és vagyonát. Ha ezen elemi kötelességet nem teljesíti, akkor nincs joga helyén maradni. A telavivi zsidónak éppúgy igénye lehet a védelemre, mint a mohamedánok Caompreban.

Elegendő hely van Palesztinában a Zsidó Nemzeti Otthon számára

— A Palesztina-kormány az utóbbi zavargások alkalmával azzal mentegetődzött, hogy az események meglepték. Legmeglepőbb azonban, hogy ilyen mentegetőzés megtörténhetett. Palesztinában elegendő hely van egy Zsidó Nemzeti Otthon számára, anélkül, hogy az ország mai lakói közül bárki hontalanná válna. Kétségtelen, hogy a zsidóknak külön igényük van Kanaanra. Háromezer év óta ők egyedül teljesítettek számottevő munkát Palesztinában és ők azok, akik mint nép, sohasem rendelkeztek más otthon fölött. Az emberek, akiket a cionizmus Palesztinában összegyűjt, a világ minden részéből zárandokol oda. Jönnek a világ minden részéből elsajátított kultúrákkal, úgy,

hogy mi a cionista kísérlettől nemcsak Palesztina szempontjából, hanem minden más ország számára és nemcsak Izrael gyermekeinek várhatunk nagy jövőt.

Norman Angell a Zsidó Nemzeti Otthonért

A nagy hatással fogadott beszéd után Sir Norman Angell munkaspárti képviselő, a világhírű közgazdász író beszélt a palesztinai zsidóság érdekében. Ennek a fajnak — úgy mond — lehetőséget kell adni arra, hogy legfőbb ideáljait megvalósítsa. Nemzeti otthonuk számára a zsidók nem követeltek teljes függetlenséget, de civilizált és pártatlan kormány akarnak, hogy közösségük sajátos életüket szabadon fejleszthessék. A miniszterelnök levele bizonyára egy boldog és új fejezetet nyit meg Palesztina történetében. A jövőben aktív konstruktív politika fog helyet foglalni az eddigi passzív és negatív ballanszírozó politika helyett. Fontos, hogy a kormány a Zsidó Nemzeti Otthon ujjaépítése körül aktív partnerként jelentkezzen.

Nachum Szokolov zárta be a szónoklatok sorát, melegen ünnepeve Lloyd Georgot, mert ő volt az, aki Balfourt a Zsidó nemzet Magna Cartájának kiadására ösztökölte. A zsidó nép bizonyára hálásan fog gondolni örök időkön át David Lloyd George-ra.

Az est emelkedett hangulatban ért véget.

Az Egyesült Európai Elektromos Erőművek kiépítése fogja megteremteni Pán-Európát

Megvalósulás előtt áll az Egyesült Európai Elektromos Erőművek terve. Oscar Oliven, a világhírű szakértő a Népszövetség elé terjesztette Európa közös centrálé utján való elektrifikálásának tervét

Genf, április 16. A technika legszébb álmái közé tartozott mindig a világ, illetve egyes világrészek hatalmas közös centrálé utján való elektrifikálása. Ez az álom most a megvalósulás küszöbön áll. A Népszövetség előtt részletes tervekkel, költségvetésekkel

és kimerítő referátummal ellátott indítvány fekszik az Egyesült Európai Elektromos Erőművek megteremtésére. A javaslatot a belga szakértők tették és a konkrét tervek, amelyeket mellékeltek ehhez, a dolgot kiemelik az utópiák birodalmából és megvalósít-

ható realitássá teszik.

Az E. E. E. E. megteremtésének eszméje már negyven éve foglalkoztatta a technikusokat. Többféle terv vetődött fel, de a megvalósulásig, sőt az érdemleges tárgyalásig sem jutott el eddig egy sem. Legutóbb az elmúlt évben Oszkár Oliven, a világhírű technikai szakértő terjesztett ilyenirányú javaslatot a multévi energia-konferencia elé. Oliven szerint egyes nemzetek politikai elfogultságának leküzdése árán, minden különösebb technikai nehézség nélkül meg lehetne valósítani a grandiózus tervet. A nyilvánosság annakidején nem szerzett tudomást Oliven indítványáról, de az energia-konferencia résztvevői körében már akkor is nagy feltűnést keltett. Az új terv, amely most fekszik a Népszövetség illetékes bizottsága előtt és amely szintén Oliventől származik, hangoztatja, hogy az európai erőműcentrálék energiaforrásául a Duna a Vaskapunál, a román kőolaj, a galíciai petróleumforrások, a jugoszláv tenger és a déloroszországi szén egyaránt alkalmas. Oliven szerint az európai energiacentrálék számára őt, úgynevezett „erőt“ áll rendelkezésére. Három észak-déli irányú. Ezek a következők:

1. Calais-tól (erőforrása angol szén) Párizs—Lyonon keresztül (erőforrás a Rhone vize) Zagora érintésével (vizező), Lisszabonban (erőforrás az európai szén) és innen Rómába.

2. Norvégia és Svédország vízierő felhasználásával Berlin Halle (középnémet barnaszén), München (az Alpok vízierője), Milánó (észak-olaszországi vízierő), Genua (szén), Rómáig.

3. Varsótól Felsőszilézián át (szén) Csehszlovákia érintésével (barnaszén), Bécs (vizezők), jugoszláv tengerpart (az Adria vízierője), a görög határig.

Ez a három erőt két keletnyugati irányú erőt keresztezne. Ezek a következők:

1. Kattowitztól a nyugatnémetországi barnaszénbányák energiájának felhasználásával Párizsig.

2. Rostoftól (szén) Arhangelovszkon, Odesszán, Bukaresten, a Vaskapun, Budapest, Bécsen, Innsbruckon Svájcban és Lyonon át a Dnyeper vízierőjének, a kaukázusi kőolajnak és a román petróleumnak a felhasználásával.

Az egyes erőtök hosszúsága a következő lenne: Calais—Lisszabon 2100 kilométer, Norvégia—Róma 3000 kilométer, Varsó—jugoszláv tengerpart 1500 kilométer, Varsó—Párizs 1200 kilométer, Rostof—Lyon 3000 kilométer. Az európai hálózat összhossza tehát kerek tizezer kilométer lenne négyszázkilowattos energiaszolgáltatással.

Oliven terve szerint az európai elektromos hálózat kiépítése a fenti alapon huszonnylemilliárd dinárba kerülne. A tervező azt is kiszámította, hogy az eddigi, hasonlíthatatlanul magasabb áramdíjak helyett az európai áramfogyasztók 21—22 paráért kapnák kilowattját.

Elteltek az elektromos európai hálózat kiépítésének felmérhetetlen közgazdasági jelentőségétől, azoktól az óriási munkakalkulációtól, amelyeket az építkezés teremtene, nem vetve számot azzal a szinte felbecsülhetetlen haszonnal, amellyel az áramdíjak esése járna. Politikailag is döntő jelentősége lenne az E. E. E. E. megteremtésének, miután a reális közgazdászok és politikusok nagy része csak ezen az uton tartja megvalósíthatónak az Európai Egyesült Államok gyönyörű eszméjét. Valóban ez a grandiózus alkotás lenne a legalkalmasabb arra, hogy a gazdasági szűzségszerűségek közös nevezőjére hozza az európai államokat és ilyen uton megvalósítsa az európai népek együttműködésének ideálját.

Uj Kelet az
bánsági
Főszerkesztő:
Felelős szerkesztő:
Bukaresti
Hátszegi Ernő
Munkáltnak utánnak
megjelölésé

— Curtius külföldi népszövetség tanácsüléséről tájékoztat: Genfi J. Drumond népszövetség 23-án érkezik Bernbe met birodalmi külföldi tanácsüléséről tárgyalásról tájékoztat. Szentesen sz. kerületben a vámonió-tervezéséről is.

— Boris bolgár király. Párizsból jelentik: Párizsban a királyné kíséretével hivatalos látogatásra látogatás előkezték.

Szombat hé

— Haggibbor Szentgyörgy. A Haggibbor Szentgyörgy 23-án (Szentgyörgy délelőtt 11 órakor) helyiségekben tartó üjítő közgyűlést. Hívja meg az egy-

— Argentínában rendkívül megerőszakolt Londonból jelentik: Argentínában a rádióerősödött. Több Uruburu elnöknek mányt ujja fogják

— Hitközségi tisztviselő. Aut. Orth. I. Z. H. tartotta meg évi közgyűlést. Weinberg elnök vezetése alatt Kleinföldi tiszteletdíjgyűjtő töltötte be. A gyűlésen ismerték meg a közgyűlés eredményét megadta és a szénzweig Jakab, a gyűlés mély sajnálattal jelen, egyhangúlag egy 5 — tagú alkalmi bizottságot a beteg elnökkel, a küldöttség utján a gyűlés megnyitvánkökké: Weinberg, Fülöp Eleman Mendel, Péter Gazdává: Klein Sa. A képviselőtestület megrendes tagolenc, Schwartz B. vid, Majrovits Mik. szénzweig Vilmos, Schlasinger Jakab tagokká pedig: Nezf, dr. Bär Mandbert Lázár.

— Aranylag sok rizzból jelentik: A szén tudósok ugylát nemetek dicsőségét böző statisztikákkal. Egy amerikai statisztika azt mutatja, hogy átlagban mi hatvanezer kretén aranylag sok az okden századik ember magyarázásaival, hogy ezeket az adatokat sem magyarázta vette-e okos emberek tartják annak, hogy módszere, amely börtönetni az okos és De kell valami igazság, hogy az okos emberek Erre vall annak tükusnak a megállapította ki, hogy minber genyit ir, viszáma csökkent, a dalomban is érez, amia csak radikális tettei.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati bizottság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marion Ernő
Felolvasó szerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Háztartási szerkesztőség: Hotel Imperial
Állásaink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Curtius külügyminiszter és Drummond népszövetségi főtitkár a májusi tanácsülésről tárgyalnak. Londonból jelentik: Genfi jelentés szerint Sir Erik Drummond népszövetségi főtitkár április 23-án érkezik Berlinbe, hogy Curtius német birodalmi külügyminiszterrel a májusi tanácsülés napirendjére kerülő kérdésekről tárgyalást folytasson. Természetesen szó kerül a megbeszélés folyamán a vámonügyi-tervezet tárgyalásra való kitűzéséről is.

— Boris bolgár király Angorába utazik. Párizsból jelentik: Szófia-i jelentés szerint Boris bolgár király, Giovanna királyné kíséretében a nyár folyamán hivatalos látogatást tesz Angorában. A látogatás előkészítését már megkezdték.

Szombat, vasárnap, hétfőn

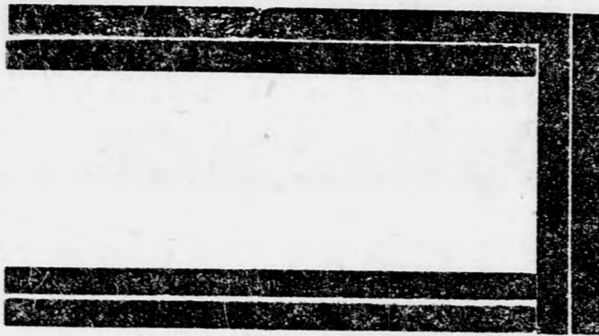
— Haggibbor Sport Egyesület közgyűlése. A Haggibbor ezúttal május 12-én (Szentgyörgy napján) csütörtökön délelőtt 11 órakor a City kávéház külön helyiségében tartja meg rendes tisztújító közgyűlést. A vezetőség ezúton hívja meg az egyesület összes tagjait.

— Argentínában az új választásokon rendkívül megerősödött a radikális párt. Londonból jelentik: Newyorki jelentések szerint Argentínában a kerületi választásokon a radikális párt nagyon megerősödött. Több miniszter benyújtotta Uruburu elnöknek lemondását. A kormányt újja fogják alakítani.

— Hitközségi tisztújítás Désén. A dési Aut. Orth. Izs. Hitközség a f. hó 12-én tartotta meg évi rendes tisztújító közgyűlést. Weinberger Samu, választási elnök vezetésével a választási jegyző tisztelet Klein Nándor, hitközségi jegyző töltötte be. A közgyűlés a betervezett és ismertetett zároszámadásokat egyhangúlag tudomásul véve, a felmentvényt megadta és minthogy a lelépő Rosenzweig Jakab, hitközségi elnök, a közgyűlés mély sajnálatára nem lehetett jelen, egyhangú újbóli megválasztását egy 5 — tagú alkalmi delegáció közölte a beteg elnökkel, aki meghatva mondott a küldöttség útján köszönetet az iránta újjól megnyilvánult bizalomért. Alelnökök: Weinberger Jónás, Főgondnokká: Fülöp Elek, Gondnokká: Legman Mendel, Péntárossa: Katz Mihály, Gazdává: Klein Samu választották meg. A képviselőtestületbe megválasztottak még rendes tagokká: Ordentlich Ferenc, Schwartz Berl, Schönbergör David, Majrovits Miksa, Bács Lajos, Rosenzweig Vilmos, Wirtzberger Sándor, Schlasinger Jakab és Polver Jakab, pótagokká pedig: Neisz József, Fülöp József, dr. Bär Manó, Márk József és Albert Lázár.

— Aránylag sok az okos ember. Párizsból jelentik: Az amerikai és a francia tudósok ugylátszik megirigyelték a németek dicsőségét és most ők is különböző statisztikákkal lepik meg a világot. Egy amerikai statisztikus kiszámította, hogy átlagban minden százhoz zsenire hatvan ezer kretén esik, vagyis, hogy aránylag sok az okos ember, mert minden századik ember zseni. Ennek a megmagyarázásával, hogy miként számították ki ezeket az adatokat, épügy adós maradt az amerikai tudós, mint ahogy azt sem magyarázta meg, hogy azokat vette-e okos embereknek, akik önmagukat tartják annak, vagy pedig volt neki egy módszere, amellyel meg tudta különböztetni az okos és ostoba embereket. De kell valami igazságnak lenni abban, hogy az okos emberek száma szaporodik. Erre vall annak a francia statisztikusnak a megállapítása, aki azt számította ki, hogy minden huszezeredik ember regényt ír, viszont a regényolvasók száma csökkent, úgyhogy a regényirodalomban is érezhető a tultermelés, ami csak radikális leépítéssel lehet csökkenteni.

STRADA REGINA MARIA

14 alatti irodánk 8-45 számú telefonunkon megadja Önnek a szükséges felvilágosításokat. Április 23 és május 4 között a vármegyháza dísztermében lesz a kiállításunk:

MILYEN LEGYEN AZ OTTHONOM?

— Sikeres próbálták ki Tilling mérnök légűri rakétáját. Berlinből jelentik: A Haase melletti Osnabrück közelében Tilling mérnök repülőrakéta modelljét ma kilötte a magasba. A rakéta kétezer méter magasságra emelkedett, majd kinyitott szárnyain lassu loboással visszazállt a földre. A mérnök közelebről elkészíti rendes nagyságban rakétáját s utasrepüléssel tesz kísérletet.

— Feloszlatták Izland parlamentjét. Londonból jelentik: Izland parlamentjét a kormány lezavartatása után feloszlatták. Az új választásokat június 12-re tűzték ki.

Rózsahegy Kálmán

— A leejtett tü menydörgése. Newyorkból jelentik: Annak bizonyítékul, hogy az északamerikai rádió milyen kitűnő akusztikai felszereléssel szolgálja ki tizenötmillió hallgatóját, a newyorki stúdióban egy előadás keretében egy közönséges gombostűt ejtettek le tizenöt centiméter magasságból és a tű esés közben surolt egy bádoglemezt, amely a mikrofon mellett volt elhelyezve és ez olyan zörejt idézett elő, hogy még az ausztráliai vevőállomásokon is menydörgésszerű zajként hatott.

ÖT—HATEZER LEJES FIZETÉSEK,
 1—2 szobás lakások tulajdonosai kevés pénzért sok melegeget varázsolnak otthonukba a vármegyházán levő „Milyen legyen az otthonom?” kiállítás meglepetése után.

— A francia delegáció még nem utazott el Londonba. Párizsból jelentik: A francia delegáció még nem utazott el Londonba a tengerészeti egyezmény szövegező tárgyalásaira. Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy az elutazást az a körülmény késlelteti, hogy Londonból még mindig nem honorálták Briand követeléseit. Így kevésbé valószínű, hogy holnap a szövegezt Londonban folytathassák.

— A gyomorfájás, gyomornyomás, béisárpangás, nagyfokú erjedés rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferencz József” keserűvíz használata által.

— Hétszáz ezer munkenélküli Olaszországban. Rómából jelentik: A munkanélküliek száma megközelíti a 710 ezret. Közülük mintegy 320 ezer résztesül segélyben. Egy hét alatt a munkanélküliek száma 56 ezerrel csökkent.

— Hat évig utazott egy levél Galactól Dorohóiig. Bukarestből jelentik: A dorohói törvényszék röviddel ezelőtt elrendelte a csődöt Simon Grisaru a „Két oroszlanhoz” címzett kézműárkereskedés tulajdonosa ellen. A csőd elrendelésének napjától kezdve a cég leveleit a törvényszékhez kézbesítették. Az elmúlt napokban a postás két, a csődbement céghez intézett levelezőlapot kézbesített ki. Az egyiket az galaci Varfaronian cég küldötte és 1925 február 4-ikéről van keltező, a másikon pedig feladóként a jasi Sivia cég szerepel és 1926 augusztus 24-iki keltezőt visel. A galaci lap tehát hat év és két hónap, a jasi lap pedig négy év és kilenc hónap alatt tette meg az utat a román posta segítségével egy meglehetősen rövid távolságon. A bukaresti lapok a posta promt szolgáltatását élénken kommentálják.

— Sudermann — agya. Berlinből jelentik: Sudermann tudvalevően végredeleletben azt kívánta, hogy halála után, szellemi képességeinek objektív megállapítása végett vizsgálják meg az agyvelejét és meghagyta, hogy agyát jóbarátjának, dr. Wogt Oszkárnak, a berlini Kaiser Wilhelm Institut agykutató osztálya igazgatójának adják át. Sudermann agyvelejét dr. Irmgard Leux tanulmányozta és tapasztalatait könyv alakjában hozta nyilvánosságra.

— Nemzetközi vasúti kongresszus Lisszabonban. Londonból jelentik: Lisszabonban nemzetközi vasúti kongresszus kezdődött, amelyen szállítási kérdésekkel foglalkoznak.

— Uj angol világbirodalmi konferencia készül. Londonból jelentik: Az angol kormány Ottawába új angol világbirodalmi konferenciát készít elő.

Magyar Színházban

— Venizelosz énekel. Athénből jelentik: Venizelosz görög miniszterelnök néhány nappal ezelőtt gramofonba énekel néhány krétai népdalt. Szakemberek szerint a lemezek kitűnően sikerültek és művészi értékűek. Venizelosz legközelebb jótékonycélu hangverseny keretében is fel fog lépni. Európa legöregebb miniszterelnöke, ugylátszik, most szinpadra vágyik.

— Zsidók a Galuthban című megrázó, nagy zsidó történelmi filmet fogja vetíteni az „Epitomunkás Otthon-mozgó” (Patak ucca) 7., mely filmet közkívánatra egyetlen estére sikerült lekötünk, szombat, 18-án 6—9-ig kerül vetítésre. Ne mulassza el senki megnézni. Vasárnap 2, 4 és 6, hétfőn 6—8, szerdán 6—8-ig a „Hontalanok” 9 felv. dráma kerül vetítésre.

— A suttogó bariton tragédiája. Párizsból jelentik: Az egész világon ismerik gramofonlemezeiről Jack Shmith-et, a suttogó bariton. Ez az énekes elvesztette a hangját és ekkor kitalálta a suttogó énekművészetet, amivel világszerte igen nagy sikereket ért el. Ez a dicsőség nem tartott sokáig, mert a hangversenyek közönsége nem volt megelégedve produkcióival, mivel szerény terjedelmű hangja nem tudott megbirkózni a hangversenyek dimenzióival. Most azután a suttogó bariton visszatért eredeti foglalkozásához, a bárnéességhez és az egyik canessi bárban vállalt szerződést, ahol zongora mellett szórakoztatja a Riviera publikumát.

— K. Hirsch Margit porcellán-kiállítását meghosszabbították. K. Hirsch Margit porcellánkiállítása iránt az érdeklődés egyre fokozódik. Minthogy a porcellánok bukaresti kiállítása elhalasztódott, a kolozsvári kiállítás május elsejéig nyitva marad. A tíz lejes sorsjegyekért vázak, vitrincszék, viztálca nyerhetők. A kiállítás délelőtt tíz órától van nyitva Egyetem ucca 3. számú házban, a félemeleten.

— Milliomas lett Csikágó főpolgármestere. Newyorkból jelentik: Az amerikai sajtó általában megelégedéssel kommentálja a csikágói főpolgármesterválasztás eredményét. Czernak, a milliomas főpolgármester, aki megválasztását a csaknem félmillióra tehető cseh lakosság szavazatainak köszönheti, a rádiómikrofonja előtt tett nyilatkozatában újra a legenergiusabban lekötölte magát a banditizmus üldözése mellett.

NAPROL-NAPRA

*
 A berlini rendőrség elrendelte a körorzést Soloweitshik Vladimir filmszínész ellen, aki állandóan Berlinben élt, mert a családja kitagadta. Soloweitshik egy filmszínésznőtől 15.000 márka értékű ékszert lopott el s azt 1800 márkáért elzalogosította, azután megszökött. A tolvaj filmszínész apja Lettországból miniszter és dús gazdag ember, fiáról azonban, aki már otthon is csínyeket és gaztetteket követett el, nem akar tudni.

*
 Le Corbusier genfi építész Genfben egy ötvenkét méter hosszú, tizenöt méter mély és huszonhat méter magas házat épít üvegből. Az egész építményt acélbordázat tartja össze, mindkét főfala teljesen üvegből van, csak a középfalak épülnek téglából. A házban nagyvenhat lakás lesz. A lépcsők is üvegből készültek. A tető és falak hang- és hőterjedés tekintetében tökéletesen izoláltak. A világhírességet függönyök tompítják. Tetőkert, napfürdő és tornacsarnok is lesz a házban.

*
 A szovjet törvényt hozott a külföldi szabadalmak felhasználásáról. Ennek értelmében a külföldi patentok tizenöt esztendeig érvényesek Oroszországban, de ha a szabadalmazott cikket három évig nem állítják elő Oroszországban, akkor a szabadalom megszűnik, — ami egyet jelent a külföldi patentok egyszerű elkommunizálásával.

*
 A Koblenz melletti Nollichbergben kövejtés közben egy hegytetőről egy több méter magas szikladarab lezuhant, áttörtte a völgyben egy erdészház tetőjét és a konyhába esett, ahol az erdésznét életveszélyesen megsebesítette és husz éves lányja is súlyos sérüléseket szenvedett.

rendes helyárakkal!

Voronoff professzor, hir szerint, fel akarja oszlatni a francia Rivierán levő majomfarmját, mivel pácienseinek száma a fiatalítási eljárás kétszerezésére eredményezett erősen megcsappant és a majomirigyek iránt tetemesen megcsappant a kereslet.

*
 A „prágai Bohemia zenekritikusa August Ströder azt írta Szonja Scheuchner operetténekesnőről, hogy beképzelt liba. Emiatt az énekesnő a kritikust megpofozta. Az ügynek a bíróság és az újságíróegyesület előtt lesz folytatása.

TARSADALMI LEXIKON

minden tudományt magában foglal, amire a modern embernek szüksége van

Társadalmi tudományok
 Szociálpolitika
 Szociális kérdések
 Gazdaságtörténet
 Irodalomtörténet
 Film
 Zene
 Természettudomány
 stb. stb.

1000-nél több címző
 100-nál több munkatárs

számos színes tábla és szövegek közti illusztráció.

Ara díszes vászonkötésben

1500 lej helyett 600 lej és portó

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

KÖZGAZDASÁG

Csőd előtt a romániai állatexport

Egy exportvállalat kimutatása. Ausztria felé csaknem teljesen megszűnt a kivitel

Bucuresti-Bukarest, április 16. Mialatt a fővárosban a miniszteri tárcákért folyik ádáz küzdelem, az alatt az ország gazdasági erői egyre több és több vért vesztenek és a gazdasági válságnak nevezett rákfene zavartalanul folytatja romboló munkáját.

Hogy mennyire kétbalkezes politika jegyében állott az ország gazdasági irányítása, mi sem bizonyítja jobban, mint azok a szomorú adatok, amelyekkel az ország állatexportja szolgálhat. Ismeretes, hogy a legutóbbi időkben a mezőgazdasági válság fokozódása során az a meggyőződés alakult ki vezető körökben, hogy a mezőgazdasági termelést a lehetőségekhez képest átépítik az állattenyésztés rentabilisabbnak látszó alapjaira. Az intenció talán helyes is volt, a végrehajtás azonban annál rosszabbul ütött ki. Talán a hozzá nem értés, talán a jóakarát hiánya okozta, azonban tény az, hogy az állattenyésztés produktumainak levezetésére szolgáló legfontosabb és legkézenfekvőbb lehetőség: az állatexport, teljes csőd küszöbön áll. Hogy milyen sötét a helyzet ezen a téren, azt a legjobban az

alábbi adatok bizonyítják:

Az egyik nagy exportvállalat adatai kimutatásai a következőket mondják: A cégnek február hónap folyamán Franciaország felé 500 vagon exportja volt és ez az ötszáz vagon hatvanra csökkent március hónap folyamán. Olaszország felé februárban 425 vagon volt az export, március hónapban már csak 130 vagon exportáltak. Ausztria felé szinte teljesen csődöt mondott a romániai állatexport és ennek legfontosabb okát a magyar-osztrák gazdasági egyezményben látják a szakértők.

Ausztria bizonyos kvantum bevételére ad ki engedélyeket a romániai export öröknek és ezek az engedélyek bizonyos mértékű kvótát biztosítanak csupán a régi forgalommal szemben. Mégis a romániai exportőrök nem tudják még ezt a kvótát sem kimeríteni. A helyzet az, hogy Románia állatexportja, ha csak sürgős segítség nem érkezik, nem bírja sokáig azt a sorvadást, amelyre jelenleg kárthatva van.

Színház—Mozi

Leona

Zilahy Lajos színművének bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

Leona grófnő kétségkívül aktuális történelmi pillanatban lépett a Magyar Színház rivaldaja elé, hogy forradalmi, főleg pedig ellenforradalmi gondolatvilágával megismertesse a kolozsvári közönséget. A diadalmas spanyol forradalom határozottan kellő háttérrel és aláfestést kölcsönözött Zilahy Lajos szerző félreismerhetetlen tendenciáinak, melyeknek kedvéért ezt az irodalmi értékűnek — mindentől eltekintve sem nevezhető színpadi alkotást — megkomponálta.

Manapság azonban a szűkebb értelemben vett magyar nyelvterületen az „irodalmi” alkotások egy jelentékeny hányada korántsem irodalmi szempontok kedvéért íródik, hanem bizonyos öngazolási érdekek kedvéért. A „Leona” határozottan ebbe a kategóriába tartozik, azzal a különbséggel, hogy az öngazoláson kívül még egy egész kaszt igazolása is kíván lenni.

Azonban sikertelenül. Sikertelenül pedig azért, mert művészi értéke sokkal halványabb, semmint el tudná feleltetni a közönséggel, hogy a darab tulajdonképpen egy dramatizált perirat, melynek interpretálásában a szerző a pártos bíró szerepét játssza. Igaz, hogy ebbe a hibába nem Zilahy Lajos esik bele először. A francia forradalomról is ezekre menő kötetet irtak pro és kontra, ezenfelül többszáz szindarabot is. A forradalmi hősök aszerint voltak „gazemberek”, vagy „félistenek”, amint azt az írók mentalitása és érzelmi beállítottsága megszabta.

Ennek ellenére is azonban a forradalmak, sőt az ellenforradalmak csöppet sem zavartatták magukat; a szükséges időben mindig és mindenütt megérkeztek, mert hiszen a forradalmak nem lázas emberi agyak találmánya, hanem történelmi szűk ségszerűségek.

Kétségtelen, hogy az 1918-as magyar forradalmat Zilahy Lajos vitte először színpadra. Nem kell különösebb értelemben annak megállapítására, hogy aki ma a magyar forradalom drámiáját színpadra meri vinni, — annak felfogása erről a forradalomról csak ellenforradalmi lehet. Ez még nem volna baj, ha a dráma magja mély, emberi tragikumot szököntene sudárba, ha összegevezetethetetlen világ nézetek és érdekek izzó harcát érzékeltetné. Azonban a „Leona”-ban nem ez történik. A „Leona” figurái mondvasináltak, újságpapírszaguak és mintha egye

nesen azzal a céllal komponálódtak volna, hogy a Nemzeti Kaszinó tapsait kiérdemeljék.

Lehet, hogy ez egyes igényeket kielégít, de az bizonyos, hogy sem a művészi követelményeknek, sem pedig az elfogulatlan szemlézők igényeinek nem felel meg.

Az előadás, amennyire a darab színpadtechnikai lehetőségei megengedték, eléggé jó volt. Itt-ott szellemes fordulatok alkalmat adtak egyes színészeknek a szép és színes beszédre. A darab hősnőjét Szentgyörgyi Mária játszotta, különösen az utolsó felvonásban meglepő erővel. Tóth Elek arisztokrata államférfija a művész jóvoltából értékes jellemrajzzá szélesülő alakítás volt. Hozzájárultak a sikerhez Fekete Mihály, Lantos Béla, Réthely és Benes Ilona is. Földényi kitűnő volt. (s. l.)

Román Opera műsora

Ritka teltház a Román Operában szerdán este a „Tannhäuser” előadásán amelyen Leuer Hubert énekelte a címszerepet. Ennek eredményeképpen hatalmas érdeklődés előzi meg a Román Opera mai előadását, amidőn a „Zsidónő”-ben ugyancsak Leuer Hubert énekel. Jegyek még kaphatók a főtéri színházi irodánál „Romania Artisticá”.

Péntek, ápr. 17: Zsidónő. (Hubert Leuer kiváló tenorista vendég szereplésével.)

Vasárnap, ápr. 19 (délután): Carmen. Hubert Leuer kiváló tenorista közreműködésével.

Hétfő, ápr. 20: A windsori vig nők. (Olcsó helyárakkal.)

Szerda, ápr. 22: Rigoletto. Csütörtök, ápr. 23 (délután): Hoffmann meséi.

Péntek, ápr. 24: Lakmé. Vasárnap, ápr. 26 (délután): Rigoletto.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODAJANAK KÖZLEMÉNYEI

Nagy kettős műsor. Olcsó 20 és 10 lejes helyárakkal

Az utolsó parancs — Emil Jannings Kórus szépe — Bébé Daniels

Ma, péntektől grandiózus kettős műsor kerül vetítésre a Magyar Színházban. Műsoron Emil Jannings egyik legmonumentálisabb filmje, Az utolsó parancs és Bébé Daniels legmulatságosabb vigjátéka, Kórus szépe. Mindkét film a filmtermelés legkiválóbb produktuma. Az utolsó parancsban a főszerepeket Emil Jannings, Evelyn Brent és William Povel játsszák. — A kórus szépe vigjátékban Bébé

Daniels partnere Neil Hamilton. Előadások pénteken és szombaton 3, 5 és 7 órákor, vasárnap csak két előadás 5 és 7 órákor. Helyárak valamennyi előadás alkalmával: összes földszinti ülőhelyek és páholyülések: 20 és összes erkélyülések 10 lej. Ne mulassza el senki ennek a páratlanul nagyszabású műsornak a megtekintését.

Vasárnap d. e. 11 órákor Matiné, 10 és 15 lejes helyárakkal

RIFF és RAFF mint Donjuanok

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné lesz a Magyar Színházban. Műsoron Riff és Raff legmulatságosabb, legkacagtatóbb burleszk vigjátéka: Riff és Raff mint Donjuanok. Falrengetően kacagtató, hallatlanul mulatató burleszk vigjáték 7 felvonásban. Burleszk kísérő műsor. Helyárak: 15 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Szombaton este 9 órákor: A vén gazember. (Rózsahegy Kálmán vendégfellépése. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben. Ssz. 254.)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: A nőtelen férj. Operettjudo, Karácsonyi, Kertész, Nádor, Tompa, Ihsz fellépésével. 10, 20, 30, 40, 50 lejes mozihelyárakkal. Ssz. 255.)

Vasárnap este 9-kor: A cigány. (Rózsahegy Kálmán vendégfellépése. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben. Ssz. 26.)

Hétfő este 9-kor: Tecsak pipálj Ladányi (Rózsahegy Kálmán bucsufellépése. Rendes helyárakkal. 38. Premiérbérlet. Ssz. 257.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Pénteken 3, 5 és 7-kor: Nagyszabású dupla műsor: Jannings: az Utolsó parancs és Bébé Daniels: A kórus szépe. Helyárak: 20 és 10 lej.

Szombaton 3, 5 és 7-kor: Jannings: az Utolsó parancs és Bébé Daniels: A kórus szépe. Helyárak: 20 és 10 lej.

Vasárnap csak 5 és 7-kor: Jannings: az Utolsó parancs és Bébé Daniels: A kórus szépe. Helyárak: 20 és 10 lej.

Hétfőn 3, 5 és 7-kor: Jannings: az Utolsó parancs és Bébé Daniels: A kórus szépe. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

Milyen feltételeket kell egy jó rádió felvevő-készüléknek teljesítenie?

Eleinte az érdeklődés a rádiókészülékek és alkatrészeik csekély kínálatához képest igen nagy volt. Mindent össze-vissza vettek az emberek és örültek, ha a készülék valamit is hallottak, ha még oly rossz is volt a közvetítés. Nemsokára azonban egyre újabb és újabb alkatrészekkel bővültek a készülékek és mint mindenütt, itt is az történt, hogy a legtöbb cég, amely a kezdetleges készülékeket gyártotta, egyszerűen eltűnt és csakis a komoly és megbízható cégek maradtak meg. A rádióink ingadozó korszaka megszűnt és következett az egészséges stabilizáció kora, aminek mindenképpen örülni kell.

A mai viszonyok között egy jó készüléktől követelhetjük: 1. Legfeljebb két forgatható kondenzátort szabad alkalmazni, mert különben a kezelés komplikálttá válik. 2. A batteriák és akkumulátorok alkalmazása már régebben is hátrányt jelentett. Minthogy a mai speciális lámpák és alkatrészek segítségével lehetővé válik a batteriák mellözése, joggal lehet követelni, hogy egy modern készülék teljesen a hálózat révén vegyen áramot. 3. A hallgató számára fontos, hogy alkalmas lámpákkal és a legjobb alacsony frekvenciájú transzformátorokkal rendelkezzen, hogy ezáltal a hangot hibátlanul lehessen megérősíteni. 4. A szelektivitás a szükséghez képest nagyobbítható legyen. Végül pedig a felvevőkészüléknek hozzá kell igazodnia a lehetőségekhez képest a lakásberendezéshez. Ebben a tekintetben fontos, hogy a készülék ne legyen tulnagyi és kivitele legyen a lehető legegyszerűbb. Kétségtelen, hogy nincs sok készülék, amely mindeme feltételeknek megfeleljen. A bevásárlásoknál manapság nagy szerepe van a gyárhoz való bizalomnak. Tény, hogy a készülék nagysága nem mérévadó annak minősége tekintetében és éppen a kicsiny apparátusok rendelkez-

nek a legjobb teljesítményűek fölé. Érdekes példája az ilyen „kis” készüléknek a 2514-es számú Philips hálózati rádió készüléke. Kicsiny, teljesen önmagában zárt készülék ez, amely úgy különbözik az elmúlt évek rádiószekrényétől, mint egy nemes arab mén egy öreg konflisától. Egyszerű és tárgyilagos formái első pillantásra mutatják, hogy a legcélyszerűbb apparátussal állunk szemben. A legegyszerűbb kapcsolással lehetővé teszi bármely európai állomásnak a fogását. A hálózati készülékek fejlődése fontos lépés a rádió népszerűsítése felé.

K. B. mérnök.

IDŐ: KÖZÉPEURÓPAI

Péntek, április 17.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek, időjelzés, grammfón. 16: Zenekar. 17: Hírek, időjelzés. 18: Rádiógyűjtem. 19: Grammfón. 20: Bach: H-moll miséje.

Budapest. 9.15: Szalónzenekar. 9.30: Hírek. 12.05: Énekar. 12.25: Hírek. — 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Mesedélután. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Felolvasás. 5.30: Hangverseny. 6.30: Gyorsírási tanfolyam. 7: Zenekari hangv. 8: „Szellemi együttműködés nemzetek között”. 8.30: Orgonahangv. Utána: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd: Bura Sándor és cigányzenekara.

Bécs. 20: Operarészletek. 22.10: Jazz. Berlin. 20: Rossini: Szevilla! borbély c. operája.

Breslau. 20.30: Operett. 21.30: Szerző est. Schubert, Strauss művei.

Lipsc. 21.10: Zeneest.

Varsó, Poznan, Kattowic. 19.55: Grammfón. 20.15: Filharmonikus hangv. Len gyel zene.

Milánó. 21.30: Hangv. Godard, Mascagni, Berlioz, Catalani, Boito, Mozart, Zandonay, Schubert, Csajkovszkij, Verdi, Gómezz művei.

Róma. 21.30: Szimf. hangv. Beethoven: IV. szimf., Sgambati, Scarlatti, Chopin, Wagner műveiből. 22.45: Hírek.

Prága. 20: Haydn: Teremtés című oratóriuma.

Pozsony. 19.05: Népszerű hangv. Kassa. 19.25: Dalest.

Belgrád. 21.40: Csellóhangv. és dalest. 23: Rádiózenekar.

Ljubljana. 20.30: Rádiózenekar.

Oslo. 20: Filharmonikus hangv. Schubert, Mozart, Mendelssohn művei. 22.05: Hangverseny.

Stockholm. 21.45: Vonósnyegves.

Toulouse. 21.30: Operadalok. 24: Műdalok.

Bruelles. 19.45: Grammfón. 21: Operett.

Apro hirdetések

Mindennap frissen fejt kóser tehén és bivalytej, valamint egy tehéntől fejt csecsemőtej kapható Schwartz Ignác vegtárius öttermében, Reg. Ferdinand 10. szám.

Eladó szép ebédlődivány és két jóállapotban levő matrác. Eötvös u. 12., I. e.

Kereskedelmi végzett komoly munkaerő minimális fizetésért állást vállal. Leveleket „Szerény” jellegre a kiadóba.

Kitűnő ort. kóser házikoszt — kihordásra is — Brassai u. 10. alatt. Hátul az udvarban.

Jókarban levő használt butorok sürgősen és olcsón eladó. (Ebédlőkredenc, asztal, 6 drb. börszék és divány). Megtekinthető kedélyben 2—3-ig. Cim Str. Cloaca (Fecske u.) 3. szám.

Hadirokkantak, özvegyek vasúti karnéjének becsesítését, vizumoztatását és hasonló bukaresti megbízásokat sürgősen elintézek. Hirsch Salamon Huedin.

Fixfizetéssel egységes alapon és magas jutalékkal legregibb előkelő biztosító társaság, mely az összes ágazatokat kultiválja, intelligens üzletszerző tisztviselőket felvesz. Cim a kiadóban.

A proféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN